

310397

ప్రతిదినము ప్రకటింపబడును.

[Vol. 9.]

చెన్న పట్టణము 1922 వ సం॥ ఏప్రిల్ 10 వ తేది సోమవారము

No. 3.

సంపుటము ౯

దుండుభినామ సంవత్సరము, చైత్ర మాస శుద్ధ చతుర్దశి ౧౩

సంచిక ౮

దివిచూడుడు!

మీరు కొనియున్నారా?

యోగ్యతాపత్రములు!!

ప్రతియింటిలో నుండవలసిన సిద్ధాపథముల నేల కొనలేదు?

1. లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలచే గుణములు వామన వానధతు వచ్చు కోగులకు అతివృష్టికరముగ నున్నది. కె. కె. విశ్వాస్ కవిరాజ్, విష్ణుచక్రవైద్యశాల, 9-41 బాక్లబజారుపేధి రంగూను, బర్హా. లోకామయహర కస్తూరిమాత్రలు జనులకు గలుగు సకలవిధ రోగములను పూర్తిగా వాచకయును. 250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ॥ 1-4-0

సారస్వతానవము (బుద్ధిప్రసాదిని)

పిల్లలకు, తరుణులకు, వృద్ధులకు, స్త్రీలకు బలము నిచ్చు ఔషధము.

మెదడు దుస్థిలము, మరపు, తలవేడిమి, మలబద్ధకము, ఆకలిలేకుండుట, కాంతిహీనత, శుల్కము, మూలరోగము, స్వప్నస్థలనము, శీఘ్రస్థలనము మున్నగువాటిని పోగొట్టి అమితమైన శుద్ధరక్తము నిచ్చుచు బలమును గలిగించును. ఇది మానవకోటికి గొప్ప వరప్రసాదము. 20 దినముల ఔషధముగల బుడ్డి 1 కి రూ॥ 1-0-0.

ముఖ్యమనిపు:—మా కాలాదారుల సౌకర్యార్థమై వాగుకోరుటచే మద్రాసు, నెం 281 తింబుకెట్టిపేధిలో మా ప్రాచిని తెరచియున్నాము. తప్పక ఎల్లరు ప్రోత్సహ మొసగు కొరెదము. వి. పి ఆర్థులు మద్రాసు ప్రాచినిండి పంపబడవు.

(954)

సాశ్వత వెంకటాచల పండితులు శ్రీశతారాఘవ వైద్యశాల మైనూరు.

BOOK TO STUDENTS! CURE GUARANTEED! SOVEREIGN SPERMATORRHOEA PILLS

శుక్ల మేహనివారణమాత్రలు.

(3173)

1 Tin of 30 pills per Re. 1-0-0

Sensational and startling results in 24 Hrs. Else money refunded. 2 pills alone stop emissions; cure wet dreams astonishingly. 2 Tins suffice for radical cure. (A) M. V. R. RAMACHANDRA RAO MARKET TANK, COCONADA

“తెలుగు సంక్షిప్తలేఖనము.”

మీరు ఇల్లుకడలకే తెలుగు షార్టుహాండు నేర్చుకొని భాషాసేవచేయవచ్చును. దినమున కొక గంట పని. వివరముల క్రింది చిరునామాకు కార్డు వ్రాయండి! (13) ఇన్ ఫర్మేషన్ బ్యూరో, కాకినాడ.

ప్రచుండమైన ఈ ఉష్ణ కాలమునందు దేహమునున్న ముఖ్యముగ మెదడునున్న చల్లగపెట్టుటకు

భృంగామలక తైలము

అనే స్నానతైలము

చాల

ప్రసిద్ధి చెందినది.

కండనంట, హస్తపాదములదాహము, శరీరతాపము ఇవి ఈ తైలోపయోగమునల్ల వెంటనే నివృత్తి యగును. మెదడుకు చాల చలయిచ్చును. చర్మము మృదువుగాను, చల్లదిగాను, ఆరోగ్యముగాను అగుచున్నది. వెంట్రుకలు అకాలములో తెలుపగుట, పూడిసోవుట వీనిని నివృత్తిచేయును. సూర్యారక్తము మొదలయిన తలనొప్పులు, తలచుట్టుట మొదలైన వికారములున్న నివారణ మగును. అనేక ఆయుర్వేద - ఆంగల వైద్యకేఫలవల్ల ఈ తైలము శ్లాఘింపబడి యున్నది. దీప్తోమా బొందిన ఆయుర్వేద చికిత్సలున్న యన్. కే. పి. డి. ఆయుర్వేదాస్పత్రియందు

ప్రధాన డాక్టరున్న వైద్యకలానిధి సుపాదకులుగాను నుండు

ఆయుర్వేద భూషణం పండిత యం. దురైస్వామి అయ్యంగర్, ఏ. కే. ఏ. సి.

వారిచేత ఈతైలము తయారుచేయబడినది ఖరీదు సీసా 1-కి రూ॥ 1-4-0. తపాలాఖర్చు మొదలైనవి ప్రత్యేకము.

ఆర్యఔషధశాల, 7. ఆదియప్ప మొదలిపేధి, వేవేరి, మదరాస్.

బ్రొట్ట మెన్

(2)

బలమును, ఆరోగ్యమును నిచ్చు, ఒక ఆహారము. ఇది పాలు, మిట్టమెక్, మాల్టు అను ధాన్యములతోను, అనేక విలవధిక మగు సదాభముల సారమును పిండి యాదపెట్టి చేర్చిన యొక దివ్యాహారము.

కొన్ని వత్సరములకు పూర్వము, పెద్దదగు వ్యాధులు శరీరములోని కొన్ని యంగములు లేకపోవుటచేతనే కలుగుచున్న వనియు, ఈ యంగములను భుజించిన వ్యాధులు నివృత్తిచు ననియు తెలియును ఇది యొక్కడ నుండు నదియు తెలియదు. ఇప్పుడో జర్మనులోను, అమెరికాలోను, దీప్త కాన్త్ర విమర్శ చేసినదానిలో అనేక చెట్లు, లతలు, పాలు వీటిలో కలదనియు డాక్టర్లు కనిపెట్టియున్నారు. ఈ చిన్నపరిమాణము గల సారమును పిండితోయుట కష్ట మైనను దానిని తగు మార్గమున కనుగొని యున్నారు. బ్రొట్టమెన్ అనునది ఈ సారము గల ఒక శుద్ధాహారము దీనిని ఇతరపదార్థములతోచేర్చి భుజించవచ్చును. ఎట్టిపని చేయువారైనను దీనినిభుజింపవచ్చును. బుడ్డి 1-కి రూ॥ 1-8-0.

మద్రాసు కెమికల్ ఇంజిన్యీరింగ్ లిమిటెడు. 22, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

THE

Kalapatharu Ayurvedic Works

FOUND AND DIRECTED BY

MAHAMAHOPADHYAYA KAVIRAJ,

GANANATH SEN, SARASWATI M.A., L.M.S

Are you in the Full Glory

OF

Manly Strength

(3440)

If not you are in urgent need of radical remedy to regain your strength and

Manly Power

Try Briha Joga

Prepared on the basis of the Makaradhwaaj, Gold, Musk, etc., in assimilable form

It Guarantees Results

It quickly renews VIGOUR and VITALITY and restores power of SUPERB-MANHOOD.

Price one Phial (to last 30 days)

Rs. 6-4 Per V.P.P. Rs 6-10.

91, Gray Street, CALCUTTA

రోల్లుగోల్లుతో చేసిన కాసులదండ

మా యొక్క సంతోషార్థమైన మా సోదరీమణులకు గాను

సీమనుంచి త

యారు చేసి

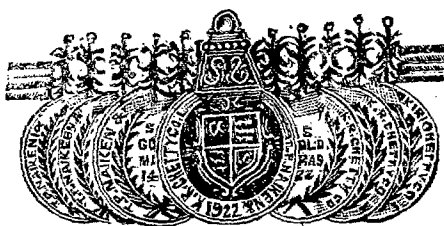
తెప్పించి

యన్నాము

దీనిని ధరించి

నయిడల బం

గారు కాను

లదండతో సమానుగా నుండును. ఒకసారి అర్ధరవ్విమాడును.

1/2 కాసులదండ మొదటిరకము 65 గలసి రూ 7-0-0

1/4 " " " " 6-0-0

1/2 " " " " 6-0-0

1/4 " " " " 5-0-0

(3280) కొ. దొరసామి మొదలి అంశు కో,

నెం 1-22 కృష్ణపు మొదలిపేధి, తిరుళ్ళి క్కే-డి, మదరాసు

ఇంద్రజాల మహేంద్ర జాలము

ఈ అపూర్వగ్రంథములో జ్యోతి గానడి, యోగదృష్టి హస్తలాఘము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము మంత్రకాన్త్రము, భూతవైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లపేక తిమా నాలు విచిత్ర వివోదవిద్యలు గలవు. ఇంతే గాక మనుష్యుని మాయమచేయుట, మామిడి చెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడించుట భూమిపైన గజముయెత్తిన గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా నిల్పుట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ గ్రంథ మున చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ చేయగలరని గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీని వెల రూ 4-0-0 లు. (2118-888) పి. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, బంగ్లోలు, గుంటూరు జిల్లా.

అహమదాబాదు సభలు

36 వ దేశీయ మహాజనసభ

ప్రతి 1-కి రు 0-4-0 (3541)

వర్తకులకు 100-కి 25-చొ॥ కమిషనియ్యబడును
ములుగు- వెంకటరమణయ్య, సర్కిలుపేట, బందరు.

తొట్టిస్నానము చేయు తొట్టు

సుప్రసిద్ధ (కుహిని) వైద్యకాస్త్రజ్ఞులయిన పి. యస్.
రావుగారివల్ల కనిపెట్ట బడిమంచి టేబులెక్కితో చేయ

బడి స్నానమునకు మిక్కిలి సుఖముగాయుండును.
80 గాలములనీరు పట్టును. వలయువారు ఆర్డరు
తో రు 1.0-0 అద్యుక్తు పంపుతూ పోస్టాఫీసు
ద్వారా పోషించు విధముగా వ్రాయవలెను. తొట్టి 1 కి ఖరీదు
రు 5-0-0 లు మాత్రమే వి. పి. రయలు ఖర్చులవేరే.

స్వదేశీ స్టోర్సు, 82 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

షాదనకామెళ్ళు లేవ్యాము

దుర్బలులపాలిటి సంతివి:— మేహము, నిక్కాక, కుక్
నవ్వుము, నిస్సర్దువ, అతిమూత్రము, మొదలగు వాటిని హరించి
మంచి బలమును, యవ్వనమును, కాంతిని, వీర్యవృద్ధిని, సంశాస
ప్రాప్తిని, కలిగించు వర్ణప్రసాదము. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 తు
డబ్బీ రు 1-4-0. వి. పి. చార్జీ 0—8—0 (3551)

గోహవుత్తు లేవ్యాము:— ఇది మలబద్ధమును పోగొట్టి
కాల విరేచనమును చక్కగా కలిగించుటలో అమృతప్రాయము
15 తుడబ్బీ రు 0-10-0, వి. పి. చార్జీ 0-7-0. [1]
పి. కె. ఎ. అంతుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిజేపి, నెల్లూరుజిల్లా

వనోపధిసరస్వరిల్లా

రక్తసోనతను రక్తముయొక్క పరిశుభ్రతను పోగొట్టుట
యందు పేరన్నకి గాంచినది ధర 1-10-0
ఇండియా సిలోకానందు ఎచ్చిటికైనను తపాలాఖర్చు
భరితముగా పంపబడును. (2978)

విలాసము పి. డి. సావంత్

నెం 144 ఫనసవాడీ, బొంబాయి

తాళీసాదిచూరము
(గార్హస్థ్యసంహిత)

తాళీసాదిచూరము క్యాసకోకములకు బలమిచ్చును
ఉగ్ధ ఎర్రాపిరిగోగమును పోగొట్టును.
తాళీసాదిచూరము ముదగ్ధతో కూడిన జ్వరమును, వాం
తులను, అతిసారమును పోగొట్టును.
తాళీసాదిచూరము క్షయరోగములో మిక్కిలి యు
పయోగకరము
తాళీసాదిచూరము ముష్టిహము, గ్రహణిరోగము, పాం
డురోగములను పోగొట్టును.
తాళీసాదిచూరము ముచ్చిపిల్లలకు తరుచుచున్న జలు
బుల దగ్ధుల పోగొట్టును.
తాళీసాదిచూరము గర్భిణీశ్రీలకు వచ్చు ఆరుచిని,
వాంతులను పోగొట్టును.
తాళీసాదిచూరము గుండెకు రాచుకొనిపోవుట, స్వ
రహీనము మొదలగు గొంతుపంబంధమైన వ్యా
ధులయందు మిక్కిలి యుపయోగించును.
వైద్యులకు ప్రత్యేకమైన ధరలు. (హామ) 1-1
చూర్ణము 10 రు 1-8-0
చేబెట్టు 50-కి 0-8-0
మరేడింగు డైరెక్టరు
డాక్టరు ఆనింటు లక్ష్మీపతి బి. ఏ. ఎం. కె. సి. ఎం.
ఆంధ్ర ఆయుర్వేదపార్శ్వని, లిమిటెడ్,
10 హాచిన్సోడ్, మాంటూరోడు, మదరాసు.
కృత్యాలకు ఉచితముగా పంపబడును.

జూబులు

తెలుగు తాలూకా క్లౌగ్రెసుసంఘము
ఈ తాలూకా సంఘముయొక్క నూతన కార్యనిర్వాహ
కవర్గపు యెన్నికలు 18 వ తేదీన ఉదయం 11 గంటలకు తెలు
కు బాతీయ విద్యాలయములో జరుగునుగాన, ప్రతిగ్రామ కాం
గ్రెసు సంఘము ఒక్కొక్క ప్రతినిధిని యెన్నుకొని (జనాభా
రీతిగా) వారిని పంపవలెను. ఆగధకు తాలూకాలో పనిచేయు
చున్న ప్రచారకులందరు విచ్చేయవలయు.
సందూరి పార్థసారథి,
తెలుక, 7-4-22. తాలూకా స్వరాజ్యసంఘ కార్యదర్శి.

పశ్చిమ కృష్ణామండల శాంతిసైన్యము
ఇప్పుడు జరుగుచున్న యీ బాతీయవారమున సైని
కులుగా జేరదలచినవారు ఈ దిగువ విధులగు నెజువేర్చు
మాత్రము చేరవలెను. అట్లు జేరిన తరువాతి ప్రతిగ్రామము
వారు సైనికుల యొక్క బాధితాలు పంపించ వేడుచున్నాను.
సైనికుని విధులు.

1. కాంగ్రెసు తీర్మానమును అనుసరించి ఉండవలెను.
2. చేతితో వడికినదారముచే నేయబడిన బట్టలు కట్టుకొని యిత
రులకు బోధచేయుట, 3. త్రాగుబోతుల ఇండ్లనుపోయి త్రాగ
వద్దని బోధచేయుట, 4. ప్రజలకు నేనజేయుట:—ఒకవస్తువు
పోయినప్పుడుగాని, పిల్లలు తప్పివుండుగాని, వారిని సైనికుడు
జాగ్రత్తగా తీసుకొనివెళ్లి ఒప్పుజేపుట, 5. దొర్లవస్త్రము లేకుండ
జేయుట:—ఎక్కడవైసను దొర్లవస్త్ర చిన్నములు కనుబడిన
యెడల సైనికుడు ఆపువలెయుట, 6. కాంతిసాధనకు
తోడ్పడుట, సైనికుడు బహుశాంతముగా ఒక్కతో ఉండవలెను.
7. ఎటుకటి నిక్కవ్వకార్యమైనను ధర్మబద్ధముగా నున్న
యెడల ఆకార్యమును నెజువేర్చుటకు సిద్ధపడియుండుట, 8. ప్రతి
సైనికుడు రాత్రి ముగిసిన దాకము తీయగలిగియుండవలెను. 9.
రాత్రులు గస్తీ తీరుగుట, 10. సైనికుడు పనిమీద వెళ్లివచ్చు
సైనిక దుస్తులను తప్పకుండ ధరింపవలెను. ప్రతి సైనికుడును ఒక
సైనికుని జేర్చుట, 11. ఇతరులనుంచి ప్రతిఫలము పుచ్చుకొన
గూడదు. 12. సైనికుడు వైనిబంధనల ననుసరించి యుండని
యెడల చెండు తడవలు కనిపెట్టి, మూడవతడవ ఆసైనికుడు
మండల సేనాధిపతిచే తీసివేయబడును.

మాదిరాజు భాస్కరరావు,

మండల సేనాని, స్వరాజ్య కార్యసానము, బెజవాడ.

శికింద్రాబాదు వైస్ర్యులు

ఇతర స్థలముల యందు మావైస్ర్యులు ఆశీక మహాసభలు
జేసి కులాభివృద్ధికి కొన్నికట్టుదిట్టములు శేర్మరమకొని వృద్ధి
పొందుచుండగా, మా వైస్ర్యులు రాష్ట్రపు వైస్ర్యులు తమ కులా
భివృద్ధికి యంతరంగ పాటుపడకుండుట కడుశోచనీయును.
ముఖ్యముగా మా వైస్ర్యులను, క్షిణికికి దెచ్చినది వివాహసం
బంధమైన దుర్వ్యయములు, వరకట్నములు, శత్రువుల నుండి స
హస్రములకును, సహస్రముల నుండి దశసహస్రముల వరకు
ప్రాశ్నచున్నది. వన్నెచిన్నలతో ఖర్చులు పెంచుచున్నది.
సామాన్యులకు పెండ్లియన్న పెనుభూతముగా నున్నది. దైవ
వశంబుచే మా వైస్ర్యప్రముఖులగు రావుసా హెయ్యుస్ర్యుల వెం
కృష్ణయ్యశ్రేష్ఠిగారును, బెలిదె రామన్నశ్రేష్ఠిగారును, వంజర్ల
రామన్నశ్రేష్ఠిగారున్న మొదలగు కులాభిమానులు దాదాపుగ
రెండు మాసములనుంచి మాడు వైస్ర్యమహాసభలు సమావేశ
పరచి వివాహసమయములయందు అనవసరమైన ఖర్చులు తగ్గి
చుటకును, వరకట్నములు ఆగర్భ శ్రీమంతుడైనను 1115 కూ
ప్ర్యములకన్న నెక్కువ యివ్వకుండుటకును, మరియు 3500
రూప్యముల వెల చేయు కన్యాభరణముకన్న యెక్కువ వె
ట్టుకుండుటల మొదలగు తీవ్రమైన తీర్మానములు వైస్ర్యుల
దరిచే ఆమోదించబడినవి.

ఈశోజన శ్రీమంతులగు మల్లాశిధం శ్రేష్ఠి చంద్రయ్య
శ్రేష్ఠిగారి కుమారుని వివాహము నిశ్చయింపబడినది. వీరు వైస్ర్య
మహాసభల ననుసరించి యీవివాహము జరుపునటుల మిక్కిలి
సంతోషముతో వాగ్దానముజేసియుండిరి. వీరు ఈ నూతన
మార్గ మవలంబించినచో వైస్ర్యులెల్లరికి మిక్కిలి సహాయము
చేసినవారగుటయేగాక వైస్ర్యోద్ధారకుడని కీర్తిపొందెదరు. వీరి
మార్గము నితరులెల్లరు ఆవలంబించెదరని నమ్ముచున్నాను.
ముఖ్యముగ శ్రీమంతు లెల్లరు ఈవిధముగా నడిచినచో మనవై
స్ర్యులు వృద్ధిపొందుటకు సందేహములేదు. శ్రీకన్యకాపరమేశ్వరి
కృపాకటాక్షముచే ఈవిధముగా మావైస్ర్యులు వృద్ధిపొందుదురు
గాక. రాయలంటి హనుమయ్యగుప్త
శికింద్రాబాదు, 3-4-22

నోటీసు (19)

తేలు మా పినతండ్రి గాదె అచ్చయ్యగారు 1916-వ సం
మార్చివెల 12-వ తారీఖున వ్రాయించిన విల్లు ప్రకారము
ఆయన భార్యకు యిచ్చిన దత్తత అధికారము అనుసరించి
“పుప్పరి” అనే మా చిన్నచోనిని దత్తత యిచ్చుటకు నేనున్న
అంగీకరిస్తు పుప్పరికిన్ని ఆమె దురుద్దేశముతో మరియొక
పిల్లవానిని దత్తత చేసుకొనుటకు ప్రయత్నించు చేస్తు పున్నట్లు
తెలియుచున్నది. అట్లు యెవరైనా ఆమెకు దత్తత యిచ్చిన
యెడల నడరు దత్తత లాప్రకారము గాని అచ్చయ్యగారు
వ్రాయించిన పిల్లప్రకారముగాని కల్లనెదని తెలుసుకోవలెను.
మారితేలు } గాదె కామరాజు వ్రాలు.
తేలుకు తాలూకా }
(కృష్ణాజిల్లా) } 5-4-1922.

అవ్వకము

పుయ్యూరు యెట్టేలు యిలాకా జంగంగూడెం
గ్రామములో శ్రీరాజా ఇనుగంటి వెంకటరెడ్డి
య్యమ్మ రావుబహద్దరుగారికి నున్న శేరి పల్లం
య 36-0 లున్న జరీబు య 8-40 సెంటులను
విక్రయించబడును. పల్లం రామిలేరు నల్లనీరు
అధారము గల చెరువుతూములవద్ద ఏకభండముగా
నున్నది. నూజివీడు రోడ్డుకు ఒకమైలు దూరము.
జరీబు కూడా పల్లముకు చేరియే యున్నది
కావలసినవారు వెంటనే ఈ క్రిందివారికి దరఖాస్తు
చేసికొనవలెను. (3530)
శ్రీరాజా ఇనుగంటి వెంకటరాజగోపాలరావు,
బహద్దరుగారు.
నూజివీడు (కృష్ణాజిల్లా)

మదరాసు అందుసదర మరాటా

రైల్వేకంపెనీ (లిమిటెడ్)

(ఇంగ్లాండులో ఇంకాకొరేలు చేయబడినది)

నోటీసు (12)

1922-వ సంవత్సరం మేనెల మొదటితారీఖు
నుండి ఈ దిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము అన్ని
తరగతుల రైల్ చార్జీలందు (Passenger Single
journey fares) సవరణ చేయబడును.

తరగతి	మైలు	మైలు 1-కి పైసులు
మొదటిది -	మొదటి 300 మైలువరకు	30
	అంతకు పైన	18
రెండవది -	మొదటి 300 మైలువరకు	15
	అంతకు పైన	9
ఇంటర్ -	మెయిలు	7
	ఇతర బండ్లు	5
మూడవది } మొదటి 100 మైలువరకు	అంతకు పైన	4½
		4
మూడవది } మొదటి 100 మైలువరకు	అంతకు పైన	3½
		3

వెలతిక్కున. For Sale Overland. శ్రేష్ఠ మైనపురు.
మోటారుకారు, మా డెల్. 90. American Car
స్టీరుకు మోటారుగా నడచుట వంటిది. ఇప్పుడు ప్రస్తుతం
దొరకనటు వంటిన్ని, నడరుమోటారుకారు, మా డెల్ 90 ఓవర్
లాండు యాక్రింద అడ్డెను వారివద్ద విక్రయమునకు వున్నది.
వలయువారు యాక్రింద అడ్డెను వారికి వ్రాసి విచా
రించుకోవలెను.
(17) బుద్రినారాయణ సూర్యనారాయణ
గుంటూరు ధరవాహు, గుంటూరు

మహమ్మదీయులు

బి.టి.సు పాలనావిధానము

ఆమీర్ ఆలీగారి యభిప్రాయములు

గౌరవనీయులగు సమగ్ర ఆమీర్ ఆలీగారు మార్చి 14 న తేదీ టైముస్ పత్రిక కిట్లు వ్రాయుచున్నారు:

మాంటాగూ రాజీనామా నిష్క్రందలకై కొందరు పక్షము వర్తమా నొందిరి. కాని భారతీయుల యభిప్రాయ మా విషయములో భిన్నముగ నున్నది. భారతీయులయందు, ఆయనకు ప్రత్యక్షవిశ్వాసములు గలవు. సామాన్యజేషమునకై ఆయన సరియని తలచిన పాలనావిధానము నుండి యెంతమాత్రమును వైదొలగక త్యాగము గావించిన ప్రతీతి గలదు.

రాజకీయపరిపాలన తంత్రవార్త, రాష్ట్రీయధికారుల సంపూర్ణాంగీకారముతో బంపబడెను. ఆయధికారులు తమతమ జేతములలోని కష్టపరిస్థితులగుర్తించి, యచట కాంతిని, యచటి భారతీయుల యొక్కయు, అంగ్లేయుల యొక్కయు ప్రాణములనున్న సాక్షులను భద్రముగ నుంచుటకును బాధ్యుడై యున్నారని, ఆతంత్రవార్తను బంపుటలో నుత్తేజము, ఆ గండిగ్గ స్థితిలో, నిండువలన భారత ప్రభుత్వమువారికి సయితము మహమ్మదీయుల కోర్కెలపై కొంతవరకు సానుభూతి గలదని చూపుటకై యందెను.

ఇప్పుడు జరిగిన యీ దుర్విపాకమువలన యీ కార్యమున కంతవరకు భంగము జాలిల్లనో చర్చించుట యవసరము. భారతమహమ్మదీయులు బ్రిటిషు పరిపాలనావిధాన మిట్లుండ వలెనని దెల్పబుచ్చుచున్నారని, సార్వభౌమని ప్రభుత్వమును బెడతెచ్చుచున్నారని గాని వ్యాపించిన వదతులు నిశ్శక్తములు ను అ సంకలములై యున్నవి. ఇతర పార్టీలవలెనే వారను ముఖ్యముగ తమమతభావములకు సంబంధించిన విషయములను భంగపరచు సామాన్యపాలనా విధానమును గూర్చి తమ యభిప్రాయములను రాజనీతి ననుగుణించి తెలియబరచుట మాత్రము గల్గియున్నది.

ఒక ప్రక్కను జైలరీనున్న ముగ్గురి సదమతులను, మరియొకప్రక్క ప్రభుత్వమువారికి తమ తుండేముల దెల్పబుచ్చుటను, కావ్యప్రతినిధియు, రాష్ట్రీయధికారులను తాము మంచి ప్రక్రియకు గడంగిరి నా యభిప్రాయము.

ఆ తంత్రవార్తను ప్రకటించుటవలన తప్పిన రాజ్యాంగ సమస్యనుగూర్చి నేనేమియు జభిప్రాయ మిచ్చుటలేదు. అందు పదితెగ్గములపై నుల్లానుకు గల అధికారమును గూర్చిన వాక్యము రాజకీయ వేత్తల లోకాంతర కలవరము బుట్టించెనని నేను గ్రహించుచున్నాను. ఇతర వేత్తలములపై యధికారమునుగల్గిపరిపాలి ప దలచుకొనినవారు ఆయా ప్రజల భగ్యములనున్న, సంస్థాపనములనున్న కలిసికొనినవో సామాన్యమునకు తేముగ నుండును. హుస్సేను ప్రభువు కోకాగారము నిశ్చయ మైనదియు, గ్రేటు బ్రిటను ఆయనకు కాశ్యతముగ సాయము చేయువలసియునుననియు తెల్పుటవలన హేడ్డాజుకు వెళ్లు యాత్రీకుల సంఖ్య తగ్గిపోవుట యెంతయు నపఖ్యాతివిషయముగ నున్నది. నాకు బెలిసింపరకు యీ విషయమై యెవ్వరును ఆలోచించి యుండలేదు.

ప్రస్తుతము పంపాలకుడుగ నున్నరాజు పేరులేనివాడగుటచేతను, మహమ్మదీయ ప్రపంచము. 'హజీ' తీర్థయాత్రకు వెళ్ళి తమ విధుల నిర్వర్తించుకొనుటకు ఆయన ఆ రాష్ట్రపదవికి వచ్చుటకు మాత్రమే తలచుచుటచేతను, యాత్రీకులు వెళ్లుట అగిపోవుటకు కారణమైనది. మతసంబంధముగ ప్రక్రియల జరుపుటకు అక్కడ నుండు రాజు, సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమును గల్గియున్న, మతాధికారియగు కాలీఫామియ్య యుత్తరువుత్రకారము నియమింపబడవలె నని మహమ్మదీయ మతాశ్రయము గోరుచున్నది. అట్లుగానున్నవో ఆ హేడ్డాజు అధికారిచేయు మతకార్యములకు ఏ మాత్రమును ఫలిత ముండదు. కావుననే భారతమహమ్మదీయులు హజీ తీర్థయాత్ర సులువుటకు వీలగు నట్లు జేయుటకై కోరుచున్నారు.

'హజీ' వార్తనుబొక్కస్థితిని చక్కచరకుట ఒక్కమత. సంబంధమై, దేగాదు. ఇతరమహమ్మదీయ తుండములకు అంతప్రాముఖ్యమైనది గాకపోవచ్చును. అయితే అది బ్రిటిషు సామాన్యమునకును, ప్రపంచములోని మహమ్మదీయులకును ముఖ్యమైనది

కర్ణను ప్రభు ప్రత్యుత్తరము

పార్లమెంటు యంత్రమాత్రమగుట

(లండను టైముస్ పత్రిక)

కర్ణను ప్రభువు నిన్న ప్రభుత్వసభలో నొకయువస్వామి సమును గావించిరి. అందువలన ప్రస్తుత ప్రభుత్వపరిపాలనా విధానమునందలి యరాజకమును యిచ్చుటను, సామాన్యమునందంతటను, యితర వేత్తలలోను అందరికిని దెలియుటకుల జేసి దుర్భిప్రాయమును హెచ్చుజేయుట మాత్రము జరుగును. మాంటాగూగారి మిథ్యావాదములను, ఆ భారత రాజ్యాంగమంత్ర ఆందరకు దెలియవలసిన విషయముల గూర్చి తన సమాచరణలో రహస్యముగ మాటాడు ఆనాదిత్యమును, ఆ యన వద్దనుండి రహస్యముగ లేవనెచ్చుటయు, యీ స్వల్ప విషయములకు గాను ప్రభువుల సభలో విదేశాంగ కార్యదర్శిగాను సంపూర్ణాంగీకారమునున్న, సానుభూతినిన్ని బడసి E. మాంటాగూ గారు యీ విషయముల గూర్చి కేంద్రీడిలో మాటాడవలసి మాటాడిన విధము సుమంతులకు వీలులేదు. అందువలన కర్ణను ప్రభువు ఆతేఖన ప్రకటించుటవలన నెట్టి ప్రతికర్తవ్యము సంభవించినను లెక్కింపక జరుగక తప్పదయ్యెను. భారత ప్రభుత్వమువారు మహమ్మదీయులకు ముఖ్యమని తలచి తాము పంపిన యభిప్రాయములు అందినవెంటనే ప్రకటించవలసివచ్చిన పంపిన తంత్రవార్తను తన సమాచరణకు పంపి తనని మాంటాగూ గారు స్థిరముగ దెప్పుచున్నారు. క్రిందట కనివారము మధ్యాహ్నమువరకును అది విదేశాంగ కార్యదర్శికి చేరలేదు. సోమవారమునాడు మంత్రుల సభ జరుగవలసి యుండెను. అందుచే మాంటాగూ మంత్రీ తన సమాచారంతో నాలోచింపకుండ ప్రకటనాధికారము నిచ్చుటనుగూర్చి యొచ్చించి యుండడని కర్ణను ప్రభువు తలంచెను. సోమవారమునాడు కార్యక్రమము ప్రాంతింభింపక పూర్వము కర్ణను ప్రభువు యీ తంత్రవార్తను గూర్చి కేంద్రీడిలోను గాని తో సంప్రతించి యిద్దరును ప్రకటనాధికారమును యిచ్చుటకు వీలులేదని నిశ్చయమకొనిరి కొంచెము నేనైన పిదప కర్ణను ప్రభువు మాంటాగూగారితో కొన్ని సెకండులనేపు రహస్యముగ మాట్లాడుచు మంత్రీవర్గమునకు తెలియ బరపకుండ మీరు ప్రకటనాధికార మొనంగగని తలంచెదనని చెప్పెను అప్పుడు, కనివారమునాడే భారత ప్రభుత్వమువారు కోరినవిషయము మంత్రీవర్గమునకు పంపినరోజుననే, ప్రకటనాధికార మొనంగబడెనని ఆయనకు దెలిసెను కర్ణను ప్రభుత్వవిషయము దెలిసివును ఆయన చేయవలసినదేమో ఆయన అప్పటికప్పుడే తాను వినిన ఆ బ్యేకరవాత్తను తనసమాచారలకు దెలిపి యుండవలసివచ్చిన మన చనుకొందుము. అయిన అట్లు జేయలేదు. ఆయనను భావన మంత్రీతో ముగించుకొని వెంటనే యీ రహస్యము వెన్వేకిని దెలుపకుండ యింటికి బోయెను. ప్రకటనాధికారమునందరచేయుట కేమాత్రమైన వ్యవధియున్నదని తనకు దెలిసినవో మాట్లాడి యుండునని ఆయన యనుచున్నాడు. కాలము మించిపోయెనని తలచి చీకాకుజెంది, తేఖను వ్రాయుటకు వెదలిపోయెను ఆయన మానమున కీకమాపజే, యేమాత్రమును సంప్రత్తిగ లేదు. ఆయన చెప్పినది తాను జేయవలసినదని గాదు. మాంటాగూగారే తాను జేసిన పనిని విపులపాచి సమర్థించుకొనవలసి యుండును. ఆ సమర్థనము వలన మంత్రుల లండనును భావించు మంత్రీవర్గ బాధ్యతాస్థిధాంతమును, జ్వలతులకు ఒకరియెడ నెఱుకరి కు. ను నుద్దేశమును అందరకును బాగుగ తెలియుటకు ప్రజలనిదర్శనము గనుడును. ఈరహస్యమును కర్ణను ప్రభువు తనసమాచారలకు దెలుపవలసిన యావశ్యకతను గ్రహింపలేక తానేమి చేయవలెనో యని రెండు తోజులు యొచ్చించుచు నున్నాడెను. మాంటాగూగారు యిప్పుడించి యిక నూరకుండుటకు సహజ యేమాత్రమును నిర్ణయించజాలనప్పటివరకు ఆయన యేమియు జేయకుండెను.

ఇప్పుడు ఆతేఖనుగూర్చి విస్తరించిచెప్పుట భాగ్యము గాదు. అందు గవనింపవలసిన విషయముక్కటిమాత్రముగలదు. మంత్రీవర్గముతో సంభవించుటకు ముందు, ఇకవిద మాంటాగూగారు తనతో సంప్రతించవలసిన మాత్రము సలహా నిచ్చి కర్ణను ప్రభువు శాంతించెను. అనగా మంత్రీవర్గమువారు రాజాచించిచెప్పు తీర్పుల విషయమై ముందు తనయభిప్రాయమును దెల్పుటకు మాంటాగూమంత్రీ యవకాశ మిచ్చునలె ననియే ఆయనకోరిక.

ఆతేఖలో ప్రభుత్వ సామాన్య సమస్యలు నూత్నములును, అతి ప్రాముఖ్యము వైచిర్యము గలవు. కానినిగూర్చి కాగున నాలోచించి పరిశీలన వలసియున్నది. ఇప్పటికి మేము చెప్పవలసిన దేమనగా, అట్టి విషయములనుగూర్చి విదేశాంగ మంత్రీ రహస్యముగ నమృతముగ తెలుపవలసిన యభిప్రాయములను పాఠకులకు దెల్పియుండుటచే వారిలో చాలమంది వానికి ఆసాధ్యములైతని, యర్థమును పాడు చేసినదేమో యని మాత్రము చాల విచారముగ నున్నది. ఈ దుస్సంభవమువలన ఒక గొప్పచుంచి చేపొందవచ్చును. ఈ దుశస్థాయముగు మంత్రీవర్గ వివాదమువలన, యుద్ధానంతము ప్రధానమంత్రీ ప్రవృత్తి జేయుచున్న రాజ్యాంగపాలనా విధాన హాస్యనాటకము బట్టబయలైనది. ఆ పాలనా విధానము క్రింద పార్లమెంటు, మంత్రుల యుత్తమల రిజర్వేషన్లు యంత్రముగ మారెను. ఈ విషయములన్నియును దెలియుటవలన మంత్రీవర్గ మెట్లు బ:తేయుచున్నవో యెల్లరక ను వివరిమైనది కావచ్చు సభవారికి అధికార స్వాతంత్ర్యములు రాగానే మంత్రీవర్గమునందు క్రబాధ్యత యపురూపమాయెను. మంత్రీవర్గములో వివిధాభిప్రాయములు గలవారుగలరు. ఏదైన ఒక పనిగావలయున్నవో ప్రధాన మంత్రీ తనపక్షమును గెలియు నట్లుజేయువారని దెలిసినవారిని కొందరిని కమిటీగ నేర్పరచుకొను ను వారి సలహాలు యేవిషయములో నైను, నామకమంత్రీ వర్గమున కలెకను దెలుపబడును. అది ప్రధాన మంత్రీజేషిన ప్రకారము సంబరించు వారలు జేయునట్టి ప:యేయు న్నుది. సక్రమపాలనా నిర్మాణముగల దేశములలో నెల్ల యుద్ధము వలన సక్రమమార్గమునుండి తొల్లిపోవుట తటస్థించినది. కానములు గావించి జేసికొనిన సంఘటన భల గావించిగాని, మంత్రుల హస్తాంతరణి గాని తకుండ సంపూర్ణముగ సంస్కరింప బడుట యొక ముఖ్య విషయము. ఈ సక్రమ మార్గము నుండి తొల్లిపోవుటవలన క్రిటిషు ప్రపాలనా విధానమునకు అంత యుపద్రవము సంభవించ వలెదు. అయితే యిప్పుడు కన్నుల పట్టుకల జరిగిన మాంటాగూకథ, మంత్రీవర్గ బాధ్యతను ప్రభుత్వ జేయుటవలన మాత్రము బ్రిటిషు పరిపాలనా విధానమునకు చాల భంగకరము.

మహాత్మాగాంధీ వెండిపతకములు

త్వరపడును త్వరపడుదు ఆమృతమునకు తయారుగా నున్నది. అప్పటిమైన వెండితో చేయబడిన పతకములు తయారుగా నున్నవి. ఒకప్రక్కను మహాత్మా గాంధీగారి ప్రతిమయు మరియొకప్రక్క చరక లేక లోకమాన్య బాలగంగాధరతీలకు గారి ప్రతిమ యు గలదు. బహు అదముగా నుండును. 1-కి ధర రు. 1, 12-కి రు. 11-4 0 144-కి రు. 182. పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము అన్ని తెగలవారికి కావలసిన బంగారు వెండిగల ను వద్ద సిద్ధముగా నున్నవి. డిమ్మిని రామయ్యశెట్టి గురుస్వామిశెట్టి అండు కంపెనీ, నగలవర్తకులు వైశాలబాబుగోడ్డు, మద్రాసు

మలయచందనము

గనేరియా అను సుగంధమునకు కుక్కాన పథ్యము లేదు. పిచికారీతో పనిచే ఎజుళు, తెలుళు, వచా, అను మా విధముల సెగ రోగమును మా శ్వాసలలో మాన్యును. స్త్రీల శ్వాసానులకు కూడ ఇది రాజ్మోష (1251) డబ్బీ 1 కే కెల 2. గంధర్వ ఫార్మసి, రాయవరం. (గోదావరికి)

TRADE MARK (3081) "క త్రి క ట్ట లు" పెద్దకత్తి గల్లి గజము పాడుగు గలది. సాగజును 1-కి రూ. 4-0-0. దజను కొనువారికి 12-కి రు. 10-0-0. పోస్ట్జీఖర్చులతో వలయువారు అర్జునుతో పెకమాపాయి ఆదాన్సు కంపెనీలను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండు కట్టర్లు అండ్ లాస్ మేకర్లు 020 పెద్దబాపం, (గోదావరికి) పెద్దబాపం ఆ. డెను: ఇండస్ట్రీలు పెద్దబాపం.

Ready Now. (3 09) Illustrated Catalogue of .RATNA WATCH & Co. The Right House for Watches & Clocks 93 China Bazaar Road, MADRAS. Apply with 1 Anna Stamp.

తమిళ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము

మదరాసు నందు సమావేశమగుట

మహాత్ముని చెటసాలానుభవము

శనివారము

తమిళ రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము గత శనివారము 8 వ తేది మధ్యాహ్నము 1-45 గంటలకు మదరాసు రాయపేట లోని టాకరు తోటయందు సమావేశమయ్యెను. రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘసభ్యులు సుమారు రెండువందల విచ్చేరియుండిరి. ప్రముఖులలో శ్రీయుతులు సేలం విజయరాఘవాచారి, సి. రాజగోపాలాచారి, ఆర్.జి. సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రి, ఈ.వి. రామ స్వామియాయకర్, హార్నియర్లు జానాహాయి, మాలనా హార్ని ఫణ్ణాలాసాహాయి, రాంజీ కల్యాణశీ, ఎన్. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు, టి. ఆర్. మహాదేవఅయ్యరు, అబ్దుల్ హమీదుఖాన్, టి. ఆదిరాజురాయశెట్టి, వా. నేంకపేళ్ళకాశ్రి, ఆ. కుమారస్వామిశెట్టి, టి. వి. వేంకటరాజఅయ్యరు, ఎం. కే. ఆచార్య, ఎన్. సత్యమూర్తి, వి. చక్రవర్తి, ఎం. సింగరవేలుశెట్టి, ఏ. రంగస్వామి అయ్యంగారు, టి. వి. కల్యాణసుందరంమొదలగు సోదరి బాల్యమున్నగు వారుండిరి ఆంధ్రదేశ ప్రచారకులగు శ్రీమతి యామినీపూర్ణ తిలక్మృగాను వచ్చిరి. సభకువచ్చిన ప్రతిభలును, ప్రేక్షకులను, ఒకరిద్దరు మదరాసు నగరమువారు తప్ప, కద్దరు వస్త్రధారులై యుండిరి. సంఘాధ్యక్షులగు ఆ.టి. సుబ్రహ్మణ్యకాశ్రిగారు అగ్రాస నాధిపత్యము వహించిరి.

ప్రతినిధి రుసుము రూ. 5 ను చెల్లించినవారిని సభలోనికి రానియ వచ్చువారని వి. చక్రవర్తియై శెట్టిగారు ప్రారంభమున ప్రకల్పించిరి. దానిపై కొంతసేపు చర్చ జరిగెను.

పుత్రికాప్రతిభలను సభలోనికి రావ్వికయెడల తమ రహస్యములు వెల్లడియగుననియు, వారిని రానియగూడదనియు శ్రీయుత ఎన్. సత్యమూర్తి యుపపాదించెను. మరియొకరు ఆమోదించిరి. తమ యద్యమముతో సానుభూతికల పుత్రికల ప్రతిభలను సభకు రానిచ్చుట తమకే లాభించుననియు, కేవలము రహస్యగు విషయములను వెల్లడింపవలదని కోరినవో విలేఖకు లాలాజీ చేయుటకంగీకరించెడి వాతేయనియు శ్రీయుత ఎస్. కృష్ణస్వామి తీర్పు చెప్పెను. సి. విజయరాఘవాచారి, గారును సి. రాజగోపాలాచారి గారును పుత్రికాప్రతిభలను రానియవచ్చునని చెప్పిరి.

అధ్యక్షులు పుత్రికాప్రతిభలను సభకు రానిచ్చెదనని నిర్ణయించి రహస్యగు విషయములనుమాత్రము వెల్లడిచేయవలదని వారిని కోరిరి. ప్రభుత్వ సి. వి. డి. రిపోర్టులు శనివారము ఉదయము కార్యదర్శి రామస్వామినాథుకరు గారి యుత్తరవును కోరిరి. కాని కార్యదర్శి నిరాకరించిన మీదట వారెవరును సభకు రాలేదు.

మహాత్ముని సితి

రాజగోపాలాచారిగారి వర్ణనము

జేలూరు జయిలునుండి విడుదలయైన శిష్యుట గాంధీ మహాత్ముని, పండితమాలవ్యాగారిని, బొంబాయి నాయకలను సం దర్శించి సభలై వచ్చియుండిన సి. రాజగోపాలాచారిగారికి మహాత్ముని తెయిలు అనుభవమును గూర్చియు, ప్రస్తుత పరిస్థితులనుగూర్చియు సంక్షిప్తముగ చెలుపుడని కొందరుసభ్యులు కోరిరి. అంతట రాజగోపాలాచారియలుగా రిట్లు చెప్పిరి:

గాంధీ మహాత్ముని పూనాసమీపమున నుండి ఎర్ర వాడ కారాగారమున మహాత్ముని తునురులలో నొకరగు దేవ దాసు గాంధీయు, నేనును చూచిన విషయమును నేను బొంబ యిక్రానికెటుకు వ్రాసిన పుత్రాంశమును, బొంబాయిప్రభుత్వ ప్రచురణాధికారి ప్రకటించిన సమాధానమును మీకేపాటికి చదివియంతురు. ప్రభుత్వసమాధానమును విమర్శించుచు నేనుమరల బొంబాయిక్రానికెటుకు వ్రాసియుంటిని. దానిని మీరు శేడో కేపో చదువగలుగుదురు. ఈలోపుక ఒకటి రెండువిషయములను మాత్రము వివరించెదను.

గాంధీ మహాత్ముడు పెద్దపెద్ద సభలందు గూడ ప్రేక్షకులయనుమతి వడసి కూర్చొని యుపన్యసించునని మీరెల్లరెలుగుదురు. ఎర్రవాడ జేయిలు సూపరెండెంటు మహాత్ముని జేయిలులో ప్రేక్షకులగడికి నడిపించుకొని వచ్చెను. దేవదాసు

గాంధీయు నేనును వేచియుండి మహాత్ముడు, రాగానే, తేచి నిలుచుకొని సరుక్కురించితిమి. మహాత్ముడు, నేను జేయిలు నుండి వచ్చి పని చేయుటకు ప్రారంభించితిమి విషయమును జూచించునటుల ముఖులక్షణముల కనుపట యొక చిటానవ్వు నవ్వెను. దేవదాసును చూచి సంతోషించెను. సూపరెండెంటు మా కిరువురకును కూర్చుండుటకు స్థాన మొసంగెను. కాని మహాత్మునికి మాత్రము స్థానమొసంగి నాడు కాదు. మహాత్ముడు నుమారు ఒకగంటన్నర కాలము, నిలుచుకొని మాట్లాడుటయు సూపరెండెంటు, తనసంవాసము సభిష్టింపి యుండుటయు నాకు చిసావకరముగ నుండెను. చాలచింతించితిని. సూపరెండెంటును ఇదేమి, చిత్రగుణి దేవదాసుగాంధీ యడికాను తప్పించివ్వక, గాంధీగారు కూర్చుండుటకు అంగీకరించువారు కాని అతడు సబలుపలికెను. దేవదాసుకు కోపము వచ్చెను. కాని వెంటనే యణచుకొని గలిగెను.

మహాత్ముడు కొలది సంతకముల క్రిందట మేకపాలు తప్పదు యొక పాలు త్రాగకూడదని నియమము నేర్పరుచు కొనెను ఆయన గోత్రము త్రాగెను. ఆచారమున కేమియును గురుండి ని నే నడిగితిని.

మహా: కొంచెము మేకపాలను, దినమునకు రెండు కులాలను ఇచ్చుచున్నారు.

నూప: మీరు కోరినవెల్ల యిచ్చుచుంటిమని యేల చెప్పురాండీ, గాంధీగారు?

మహా: అన్నియు నెక్కడ నొసంగుచుంటి? ద్రాక్ష యెక్కడ?

నూప: మీరు ద్రాక్ష యెందులకండీ?

మహా: మలబద్ధక మేమియు రాకుండులాగున నేను సామాన్యముగ వానిని భుజించుచుందును.

నూప: ద్రాక్ష కావలెనని మీరు వేడుకొనుచో, వానిని సన్నై చేయించుటకు నా కాక్షేపణ యుండదు.

ప్రత్యేకింపబడిన తావు విశాలముగ నున్నచో, నిద్ర బాగుగ పట్టుచుండెదా యని నేను ప్రశ్నించితిని.

మహా: వెలుతురును రానిచ్చుటకు మాత్రమే ఆ గరియం దవకాశముగలదు. గాలి వచ్చుటకు మార్గములేదు. నాకు గాధమగు నిద్రపట్టుటలేదు. పంచపాళిలో పరుండుట కుత్తరువులేదు.

నూప: పంచపాళిలో పరుండవలెనని. కోరుచు ఒక విశతిప్రమును బంపుకొనిన నేను కిఫార్సు చేసెదను. విస్తృట మీరు పండుకొన వచ్చునుగా!

తాతైనను కాలముగ నున్నచో?

మహా: నన్నొకకొనిలోనుంచి నేను పరుండగానే తలుపుకు శీకము చేయుదురు.

నూప: రెండుగంటల నిద్రితిమని మీల వారితో చెప్ప రైరి. గాంధీగారు?

మహా: రెండుగంటలలో ఇంకొక గదియేది? ఓహో, అచీటి గదియో? ఎందులకది? ఆదియు, ఒకగదియేనా?

మహాత్మునికి రెండుకంటల్లనిచ్చిరి. అవి ఆయన స్వంతము వికాపు. కారాగారమునందు చేయబడినవియే. ఒకటి పరుకొనుటకు, మరియొకటి కప్పకొనుటకు. మనరాజధానిలో విడితై డీలకు, వారు తమ స్వంతపడకలను తెచ్చిన యాక్షేపణ యుం డదు. కాని బొంబాయి రాజధానిలో నట్లుగాదు. విడితైడిల స్వంతపడకల సుంతుకొనవచ్చునని గాని కూడదని గాని నియ మములవచ్చు లేవు. అందుచేత ప్రభుత్వమువారి యవకాశమును నైకొనినారు. మహాత్ముని నేనుచూచునప్పటికి ఆయనకు తల గడ నీయలేదు.

ఏమండీ, యీ యన్యాయ మేమిటియని నేను నూపరెండెంటు నడిగితిని.

నేను ఇంగ్లండుకు వెళ్లెటప్పుడు, స్టీమరులో నాకు తల గడయుండదే. నేను తలగడను అప్పుడు మరయోగించనని నూప రెండెంటు చెప్పెను.

దేవదాసు గాంధీకి అంతట పట్టరాని కోపము వచ్చెను. అప్పుడు నూపరెండెంటును, ఏమయ్యా, ఆలాగ నెదరు?

మీరు ఇంగ్లాండు కప్పుడప్పుడు పది నెలకొకసారియో లేక సంవత్సరమున కొకసారియో వెళ్లుదురు? దానికే దీనికే ముడి తెట్టెదరేమి యని అతడు అడిగెను.

నూప: తలగడ కేవల మనవనరమైనది. (Pillow is a luxury!)

తనకు తలగడ కావలెనని యొకరితో చెప్పుకొనలేదని యు, ఉండిన, లేవన్నను, ఒకటేయనియు గాంధీ వాతో ననెను.

మీ కేమైనను కాగితముల నిద్దిరాయని నేనడిగితిని. కాగి తము లనగా వ్రాయుటకు కాగితములని మహాత్ము దనుకొని యిచ్చి రని చెప్పెను. వ్రాయుటకు ఒక కలముండెను. కాగిత ములు కొన్నియుండెను. కాని యుత్తరములు వ్రాయుటకు నీలలేదు.

మీ పీటుండవని నేను నూపరెండెంటు నడిగితిని.

నూప: గాంధీగారు ఉత్తరములను వ్రాయుట కంగీ కరింపరు.

మహా: వ్రాయుట కుత్తరవు, నేను దినమున కొక యుత్త ము చొప్పున వ్రాయుదును.

మహాత్ముడు స్వీయ చరిత్రను వ్రాయవలచి అంతులకు ముఖ్యంశములను అచుర్బుకొనుట యందును, నిద్రార్థులకు తక్కు పతన గ్రంథములను కొన్నిటిని తయారుచేయుటయందును కొంత కాలమును గడుప నిశ్చయించు కొనెను. మరి విషయక గ్రంథ ములను గూడ బొంబాయి రాజధానివారు (ఇతరులవిషయమై) ఎ క్కు వ గ ప రి కి రి చి చాల వ ర కు వాపనుచేయు చుండుట చే, మహాత్ముని వద్ద అయిదారు పుస్తకములు మాత్రమే వువు. ఆయనకు మరొన్ని ముఖ్య పుస్తకములు గావలయును. కాని వానిని స్నేహితుల వద్దనుండి గాని, యాత్రమము నుండిగాని తెప్పించుకొనుటకు నీలలేదు. పుస్తకముల పట్టికను బంపిన యాలోచించెదనని నూపరెండెంటు చెప్పెను. జేయిలు మహాత్మునికి కావలసిన పుస్తకములనుచిముగ నిచ్చెదమని చెప్పితిరి. అచిరుముగ నిచ్చిన పుచ్చుకొనుట కుత్తరువులేదని అతడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను.

మహాత్ముని మేమిరువురమును సందర్శించుటకు పూర్వ ము ఆతనికి సౌకర్యముగనుండెని అచామృదాబాదువారును, దేశీయులెల్లరును తలంచుచుండెడివారు. కాని తరువాత వాస్తవము తెలిసెను. తరువాత మహాత్మునికి వందనములొంది నెలవు పుచ్చుకొంటిమి. ఆయన నూపరెండెంటుతోగూడ కొంత దూరము వెల్లి మరల వెనుకకు కిరిగి మావద్దకువచ్చి "సరి, రాజ గోపాలాచారిగారు, మీరు ఈ విషయము లన్నింటిని వెల్లడి చేసెదరేమా. బాగ్ రై. మీరట్లుచేసిన నాకు చాల సంతాప కరముగ నుండును." అనెను.

మహాత్ముడి, మీరిందు నన్నేమియు ఆదేశంపవలదు. ప్రకేతంపవలదు. నాంజ్ఞమువచ్చినట్లు చేసెదనని చెప్పి నెలవు పుచ్చుకొంటిని.

యంగుఇండియా పుత్రిక సంపాదకునితోను, సహాయ సంపాదకునితోను మాట్లాడి కొన్ని విషయములను సర్దుబాటు చేయవలసినదని మహాత్ముని యాజ్ఞయొందున, అచామృదా బాదుకు వెల్లి అన్నియు చూచుకొని, శ్రీమతి అసనామాబాయి గారితో మాటలాడి బొంబాయికి వచ్చితిని.

బొంబాయిలో ఆనాడు సాయంకాలము ఒక బ్రహ్మాండ మగు సభ జరుగనుండెను. అందు పటేలుగారు, సరోజినీదేవి గారు, మున్నగువారు ఉత్సవసింహ నుండిరి. మహాత్మునిచూచి వచ్చిన సమాచారమును పటేలుగారితో సభకు పూర్వముచెప్పిన ఆతడు సభయందు తప్పక వర్ణించియుండెడివాడు. ప్రజలయం దకాంతి, యావేగము, అధిముగ గలిగియుండును. అట్లావేగము కలుగుట యనుచితమని తలచి పుత్రికలకు వ్రాసిన దేశమున కంత కును మహాత్ముని వాస్తవస్థితి తెలియగలదని యుద్దేశ్యముతో క్రానికెటుకు మాత్రము వ్రాసితిని.

క్రానికెటుకు నేనువ్రాసిన విషయములకు బొంబాయి ప్రచురణాధికారి సమాధాన మొసంగెను. ఆ సమాధానము లన్నవముగనుండెను. సౌకర్యములన్నియు నొసంగబడినని తెలుప బడెను. ఏవేని సౌకర్యము లొసగబడినవో, అవి మాసంధాపజా నంతరము జరిగియుండును.

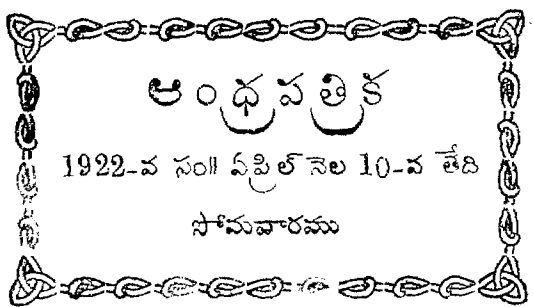
బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు అన్యతమాదురుని నేను విశ్వసింపలేదు.

మీ కింకను ప్రభుత్వమువారియందు విశ్వాసము గలదా? యని యొకసభ్యుడు ప్రశ్నింపగా, ఆచారిగారు, బాత్తుగా పోలేదని చిటానవ్వు నవ్విరి.

మేము చూచినవచ్చిన తరువాత యిదంతయు జరిగెను కావున మరల యింకెవరిని సాధ్యమైనంతవఱకు మహాత్ముని చూడనిత్తురని నేను తలంపెను.

లోప మెందు గలదు?

క్రొంభకోణమునందు జరిగిన బ్రాహ్మణేతరసమావేశమున కధ్యక్షత వహించిన సర్ముత్తయ్యచెట్టిగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసమునందు ఇతిరవినయముల గూర్చి ఎటుల జెప్పినను, ప్రస్తుత రాజ్యాంగసంస్కరణముల గూర్చి పలికిన వాక్యములు సత్యమును తెలుపుచున్నవి. ముత్తయ్యచెట్టిగారు చెన్నపురికి పెరిపుడదీని వహించుచు, ప్రభుత్వమువారి విశ్వాసమును గడించెను. సంస్కరణముల విఫలతను గూర్చి వీరు ముచ్చటించుటకు, ప్రభుత్వద్వేషము కారణమని చెప్పటం తమాత్రమును వీలులేదు. సంస్కరణముల ప్రయోజనరాహిత్యము, ప్రభుత్వాభిమానులకు సయితము గోచరించుటబట్టి, జాతీయవాదు లింత కాలము నుండియు కావించుచున్న విమర్శనములందు అతిశయోక్తిగాని, దుర్భిమానముగాని లేదని మరింత స్పష్టమగుచున్నది. సంస్కరణవిధానము ఒకసంవత్సరము పాటు పరీక్ష గావించబడెను. మద్రాసు రాజధానిలో ద్వంద్వప్రభుత్వపద్ధతిని సంఘర్షణమున కవకాశము లేకుండ జయప్రదముగ కొనసాగించుటకు మంత్రులును గవర్నరుగారును పూనుకొనిరి. కాని ఫలిత మేమయ్యెను? ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము అపజయము గాంచెనని, ముత్తయ్యచెట్టిగారు తెలుపుచున్నారు. కారణ మేమి? మంత్రుల లోపమని ముత్తయ్యచెట్టిగారు గ్రహించుటలేదు. మద్రాసురాజధానియందు జాతిభేదములను ప్రధానముగ పాటించుటవలన, సమర్థులగువారు శాసనసభలలోగాని, మంత్రీపదవియందుగాని ప్రవేశింపలేదనియు, అందుచే ద్వంద్వవిధానము అపజయముగాంచె ననియు కొందరు తిలంపవచ్చును. కాని, ఇతరరాష్ట్రములలో నిట్టి భేదములు పైకిరాలేదు. అక్కడ ప్రముఖులు కొందరు మంత్రీపదవుల నలంకరించిరి. సమర్థులనేకులు శాసనసభలలో జేరిరి. కాని పర్యవసానమునందు మార్పు గనుపించదు. ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము మద్రాసురాష్ట్రమునందేగాక, అన్ని రాష్ట్రములందును అపజయము గాంచెనని కఠింకలామలక మగుచున్నది. బీహారురాష్ట్రమునందు, మంత్రీయగు దాసుగారు స్థానిక స్వయంపాలనము నభివృద్ధి నొందించుటకు తమ కెట్టి యాటంకములు గలిగెనో బహిరంగముగ దెలిపి, లోపము సంస్కరణవిధానమునందే గలదని నుడివియుండిరి.

అందుచే మంత్రులెవ్వరయినను, శాసనసభ్యులెవ్వరయినను, పనిజేయని ద్వంద్వవిధానమును నడుపజాలరు. ఇక్కార్య పఃసంభవము. ముత్తయ్యచెట్టిగారు గూడ లోపమంతయు, సంస్కరణవిధానమునందే గలదనియు, దానియపజయమున కలోపమే కారణమనియు వాక్రుచ్చిరి. సంస్కరణములు కొనసాగకుండ, ముందుగ ఆర్థికపుటిబ్బందు లాటంకపరిచెను. అన్ని రాష్ట్రములును, ధననష్టముచే బాధపడెను. కేంద్రప్రభుత్వమునకు సయితము ధననష్టమువాటిలేదు. ఇంతియగాక, కోశము రిజర్వుడుశాఖ యగుటచే, ట్రాన్సుఫర్డు శాఖలకు మంత్రుల యిష్టానుసారముగ ధనము లభించుట

దుర్లభము. అందుచే ప్రభుత్వపద్ధతి ననుసరించి సత్వరాభివృద్ధి కవకాశము లేదని, ముత్తయ్యచెట్టిగారు తెలుపుచున్నారు. మరికొన్ని యిబ్బందులను వీరు సూచించిరి. పరిశ్రమలు మంత్రీయధీనముననున్ననా దానికి సంబంధించిన శాఖలు రిజర్వుడు శాఖలుగ నున్నవి. పరిశ్రమలకు సంబంధించిన, ఫ్యాక్టరీలు రిజర్వుడు శాఖకు జేరినవి. ఇటులనే కార్మిక ప్రశ్న రిజర్వుడుశాఖకు చేరియున్నది. కార్మిక సమస్యనుగూర్చి విచారించి పరిష్కరించుట కధికారములేనిమంత్రీ, పరిశ్రమల నేటుల కొనసాగింపగలడని, ముత్తయ్యచెట్టి గారు గుఱుచున్నారు. ఇటులనే ఎలెక్ట్రిసిటీకిని పరిశ్రమలకును దగ్గరసంబంధముగలదు. కాని, ఎలెక్ట్రిసిటీ రిజర్వుడు శాఖకు చేరియుండుటచే, మంత్రీ దానిజోలికిజూపుటకు వీలులేదు. అడవులకును పరిశ్రమలకును చేరిక గలదు. అడవులు రిజర్వుడు శాఖకు చేరియుండుటచే, పరిశ్రమల మంత్రీకి వానిపై సధికారము లేదు. వ్యవసాయము ట్రాన్సుఫర్డుశాఖ యయినను, దాని కవసరమగు ఇన్డ్రెగేషన్ రిజర్వుడు శాఖయగుచున్నది. ఇన్డ్రెగేషన్ నందు అభివృద్ధి లేనిది, వ్యవసాయమునందు అభివృద్ధి గలుగజాలదు. ఇట్టి లోపములు సంస్కరణ విధానమునందే న్ని యైనను గలవని ముత్తయ్యచెట్టిగారు నిరూపించిరి. ప్రస్తుతసమయమున భారతీయులకందరకును హృదయమయిన మరియొక లోపమును ముత్తయ్యచెట్టిగారు క్షోభపఱచెను.

బ్రాహ్మణేతరసభకు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీనివాసపిళ్లెగారు, గాంధీజీహాత్మునిగుణములనుతించుచు, శాసనాతీతమణమును విరమించిన పిమ్మట, ప్రభుత్వమువారు వారిని అరెస్టుజేయుట గొప్పప్రమాదమని పలికిరి. ఏపక్షమువారును గాంధీజీహాత్ముని అరెస్టును ఆమోదించుటలేదు. అటులయినను, బొంబాయి ప్రభుత్వమువారు మహాత్ముని నిర్బంధించిరి. ఈ నిర్బంధము, కార్యనిర్వాహకసభ్యులు మంత్రుల పేరిటగూడ జరిగినది. దేశములో నవలంబింపబడుచున్న తీవ్రనిర్బంధము లన్నియు, మంత్రులు కార్యనిర్వాహకసభ్యులుగల మొత్తపు ప్రభుత్వపు చేరుననే జరుగుచున్నవి. నిర్బంధ విధానఫలితమునకు కార్యనిర్వాహక సభ్యులవలెనే మంత్రులును బాధ్యత వహింపవలసియున్నారు. సంస్కరణముల వలన, ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యములు సురక్షితమగుటకు మారుగ, వానికి తీవ్రభంగము కలుగుచున్నది. ప్రజల ప్రాథమికస్వత్వముల నయినను రక్షింపజాలని సంస్కరణములు అపజయము గాంచెనని చెప్పుట కధ్యక్షతర మేమిగలదు? ఇతరలోపములన్నిటికన్నను, జన్మస్వాతంత్ర్యనిరోధము ప్రబలమయినది. ఎన్నిలాభములు చేకూరినను, జన్మస్వాతంత్ర్యములకు భంగము వాటిల్లినపిమ్మట, అవికొరగాక బోవును. ఇవి మానవునకు ప్రధానముగ స్వత్వములు. స్వేచ్ఛయొక్క మూలచిహ్నములు. ఇవి లేనిది, స్వేచ్ఛలేనేలేదు. ఇట్టిహక్కులను రక్షింపజాలని సంస్కరణము తెంతత్వంలో మారిపోయినంతమేలు. భారతీయులకిప్పుడు గావలసినది స్వరాజ్యసిద్ధి. అది జరుగనిది, చిల్లరమార్పుల నెన్నిటిగావించినను ప్రజలకు సుఖముచేకూరదు. సంస్కరణములనెడి ఎండమావులను నెంటాడవలదని, ముత్తయ్యచెట్టిగారు బ్రాహ్మణేతరులకు హితమొసగుచున్నారు. ఆంగ్ల దేశమునకందుచే రాయబారమును పంపి, పార్లమెంటుసభవారి ఎదుట భారతీయుల యిబ్బందులను నివేదించి, దేశాభివృద్ధి కనుకూలమగు సంస్కరణములను సంపాదించుట యవసరమని ముత్తయ్యచెట్టిగారి తలంపు.

కాని, ఇట్టిరాయబారములవలన లాభముందా? నెనుక నెడలిన రాయబారములవలన లాభ

మేమి గలిగెను? మాంటాగూగారు ముందుగ నిర్ణయించిన సంస్కరణములనే ప్రసాదించిరి గాని, రాయబారుల హితమును పార్లమెంటు సభవారు అనుసరింపరయిరి. ఈమారు మరల నట్టి ఫలవిరహితమగు పనులకొరకు ధనమును, సామర్థ్యమును కాలమును వినియోగించుటచే ప్రయోజన మేమాత్రముండదు. స్వరాజ్యవిధానములను తయారుజేయు నిమిత్తము ప్రొద్దుబుచ్చుటయు భావ్యముగానేరదు. భారతీయుల స్వయంనిర్ణయాధికారమును బ్రటిషువారు గుర్తించునటుల జేయవలెను. ఈయధికారమును గుర్తించినపిమ్మట, స్వరాజ్యవిధానమును భారతీయులు అనతికాలములో తయారుజేయగలుగుదురు. ఇప్పుడు మారవలసినది పరిపాలనా దృక్పథము. ఎన్నిమార్పులను జేసినను, ప్రజాభీష్టమున కనుగుణముగ నడువవలయు నను నుద్దేశములు పాలకుల యందు గనుపించుటలేదు. ప్రజల యభీష్టమే పరిపాలనమునకు పునాది యను సత్యమును, పాలకులు గ్రహించునటుల జేయవలయును. కేవలము రిట్రోగ్రేడ్ లవలన లాభముండదు. ప్రజేచ్ఛకారవపాత్ర మగుటకు, ప్రజలు శక్తిసామర్థ్యముల నలవరుచు కొనవలయును. ఇతరుల దయాధర్మముపై నాధారపడుట ప్రయోజనరహితము. కాంగ్రెసు సభయొక్క ఆదేశ మిదియే. ఇందుల క పార్లమెంటు గల్పించెడి సహకారపక్షమువారు ఇక నయినను సందర్భముల నాలించించి, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధికి వేరొకమార్గము గలదేమో నిర్ణయించుకొనవలెను. యాచనపద్ధతి లాభకరము గాదని స్పష్టమగుచో, సహకారపక్షమువారు కాంగ్రెసు కార్యక్రమము ననుష్ఠించి, స్వరాజ్యసిద్ధికి తోడ్పడుట ధర్మము. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు, నిర్వాహకార్యక్రమముపై నిరాకరణావంబులు లేమద్దప్పిని నిగుడించి పాటుపడవలయునని, హెచ్చరించుచున్నారు. ఇందుకు ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులును, వారిపక్షమువారును గూడ తోడ్పడుట న్యాయము. సంస్కరణములు విఫలములయ్యెనని నిశ్చయమైనపుడు, సత్వరస్వరాజ్యసిద్ధియే ముఖ్యవశ్యకమని తేలుచున్నది. స్వరాజ్యసిద్ధికి, స్వశక్తియే మూలాధారమని గుర్తించుకొనగలను. అన్ని పక్షములవారును చేతుల గలుపుటకు తరుణమాసన్నమయినది. వివిధసంఘములవారిమధ్యను హృదయసంయోగ మెటుల గుదురుచున్నదో, నిరాకరణవాదులు సహకారవాదులమధ్య గూడ నట్టి సంయోగము గుదురవలెను. అట్టి సంయోగము గుదురుటకు, కాంగ్రెసునిర్వాహకార్యక్రమము అనుకూలావకాశ మొసగుచున్నది. సమానవేదికను సమకూర్చుచున్నది. ఈయనకాశమును భారతీయులుపయోగించుచో, వాస్తవ్యాతంత్ర్యము సిద్ధింపకుండ ఆంగ్ల దేశము అడ్డు గలిగింపజాలదు.

విదేశవస్త్రబహిష్కారము

విదేశవస్త్ర బహిష్కారమువలన, కోట్లకొలది ప్రజలకు సత్వరముగ నుపశాంతి గలుగుననియు, జాతీయ గౌరవము స్పష్టపెట్టితమగుననియు, మూల వ్యాపారు ప్రజలను హెచ్చరించుచున్నారు. నూలు నెక్కుడుగ వడికియు, కద్దరు వస్త్రముల వధికముగ తయారుజేసియు, దేశమును రక్షింపవలయు నని వారు విన్నవించుచున్నారు. సేత్ చోటాగారు గూడ ఇట్టి విజ్ఞప్తి నే గావించుచున్నారు. కద్దరు మూలముననే భ్రాతృభావము, సమానత్వము ప్రబలుననియు, స్వాతంత్ర్యము తప్పక సిద్ధించుననియు, వీరు హెచ్చరించుచున్నారు. రమ్జాను మాసమునందు కద్దరునుమాత్రమే ధరించి, మసీదుకు బోవలయు ననియు, ఇస్లాముమతము బోధించెడి సమానత్వధర్మమును ప్రపంచమునకు ప్రదర్శింప

నలయు ననియు, చోటానీగారు మహమ్మదీయులకు విన్నవించుచున్నారు. సుప్రసిద్ధులగు హిందూ మహమ్మదీయ నాయకు లిరువురు బోధించుచున్న సత్యమును, ఇరు తెగలవారును మనఃస్ఫూర్తిగ నాచరణలోనికి దెచ్చి భారతమాతను సంస్కరించుట ప్రధానకర్తవ్యము. సరోజినీ దేవిగారు బోధించిన ఘనసందేశమును శనివారపు పత్రికలో ప్రచురించి యుంటిమి. శ్రీపురుషులెల్లరును ఇందువిషయమై శ్రద్ధవహించుట యవసరము. మహాత్ముడు బోధించిన కద్దును మ్రోచుచున్నాము, ఆసేతుహిమాచల పర్యంతము ప్రతిభ్యసించుచున్నది. ఏనాయకుడు ఉపదేశించినను, ఈమంత్రమునే యుపదేశించుచున్నాడు. హిందూదేశమోక్షమునకు ఇదియే ప్రధానతరణోపాయ మగుచున్నది. భారతవర్షము తనశక్తివంతము ఇందువిషయమై కేంద్రీకృతము గావించుట, అత్యంతావశ్యకము. జాతీయవాసర మునందు ఇక్కార్యమునకు ప్రోద్బలము గలుగవలెను. మహాత్ముడు సూచించినటుల పంజాబు మొలులు వేగముతో నిక్కార్యము కొనసాగవలెను. విదేశవస్త్రబహిష్కారము పూర్తియై స్వదేశవస్త్రధారణము సర్వసామాన్య మగుకొలదిని, స్వరాజ్యసాధము పూర్తయగుచుండును. నిర్భంశితుల విమోచనము చేయనకు వచ్చును. భారతదేశము, నిజశోభతో, ప్రకాశించుచుండును. అమృత సందర్శనము గాంచుటకు, ఎవ్వరి మానసము ఉప్పొంగకుండును?

పీలు ప్రభువుగారి భవిష్యత్కార్యక్రమము
నూతన ప్రభుత్వ కార్యదర్శిగారికముందెటుల ప్రవర్తించుటో యని, పలువురు యోచించుచున్నారు. మాంటాగూగారవలంబించిన పద్ధతి యందు మార్పుండునో లేదో తెలియక కొందరు కలవరపడు చున్నారు. ప్రభుత్వసహాయకార్యదర్శియగు అరల్ విక్టరుటనుగారి విషయమై ముచ్చటించుచు, సంస్కరణశాసనమునందు సూచించబడినపద్ధతిని, ఏమాత్రము విడనాడుటకును, పీలు ప్రభువుగారు పూనరనియు, భారతదేశమునందు ఆందోళనాపరుల నెదుర్కొనుటలో నెట్టిమార్పుండదనియు, పీలు ప్రభువుగారు రాజనీతిసాంప్రదాయములను గుర్తెరుంగుదు రనియు, తెలిపి యుండిరి. ఇందువలన, భారతీయులకు గలిగెడి యుపశాంతి యుండదు. ప్రస్తుతసంస్కరణములు ప్రయోజనరహితము లని ఎల్లరును అంగీకరించుచున్నపుడు, వానిని కొనసాగించుచుంట్ల మాత్రమున ప్రజలకు గలిగెడి ఎక్కుమలాభ ముండదు. ఇంతియగాక, ఆందోళనాపరులపై నవలంబించ బడెడి పద్ధతులందు మార్పుండదని తెలుపుటచే, ప్రస్తుతనిర్బంధ విధానమే ఇకముందును కొనసాగునని గ్రహింపవచ్చును. ప్రభుత్వకార్యదర్శులు మారినను, ఆస్థానముల నెవ్వ రాక్రమించినను, అధికారవర్గయంత్రస్వభావము మారుటలేదు. ఈయంత్రము మారినగాని, పర్యవసానమునందు ఎన్నడగినమార్పు గనుపింపదు. పరివర్తనముల గడువులోపల సంస్కరణములను మార్పుజేయువిషయమై, పీలుప్రభువుగారు యోచించుచున్నటుల, ఇంతకుమున్ను అరల్ విక్టరుటనుగార్కు నుడివియుండిరి. ఈయోచనకు ఫలితమేమగునో తెలియదు ఇందును గూర్చి ప్రజలు ఆతురము జూపుటలేదు. ఏసంస్కరణముల నిచ్చినను, నీయకపోయినను, నిర్బంధపద్ధతిని పూర్తిగ విడనాడినగాని, దేశశాంతి నెలకొనజాలదు. లా, ఆర్డరులకప్పుడుగాని, సంరక్షణ గలుగదు. ఈ విషయమై ఇండియాప్రభుత్వమువారు గాని, ప్రభుత్వకార్యదర్శి గాని, దూరదృష్టితో యోచించినటుల గనుపట్టదు.

జాతీయ దీక్షా వారము

స్వరాజ్యస్థాపనమునకు

కాంగ్రెసునందు సభ్యుల కేర్పడు తలకు స్వరాజ్యనిధిని పోషింపుడు
ఖద్దరు న్రతమును స్వీకరింపుడు అహింసా సత్య ధర్మముల నారాధింపుడు

అస్పృశ్యతను తొలగింపుడు

హరితాళము - దేశీయులకందరికి 13-వ తేదీ

బొత్తుగా వీలులేనిరాష్ట్రములవారికి 14-వ తేదీ

గాంధీమహాత్ముని, నాయకులను భజియింపుడు

సర్. రెజినాల్డు క్రాడక్కుగారు

బర్మాల్పై నెంటు గవర్నరుగారు సర్. రెజినాల్డు క్రాడక్కుగారు, ఓడ్యయరుగారికోటిలో జేరినవారు జర్మా ప్రజలకు మాంటుఫర్డు సంస్కరణము లయినను లభింపకుండ నడ్డుపెట్టుటకు వీరు మిగుల శ్రమపడిరి. కాని వీరిశ్రమ పూర్తిగా ఫలించకపోయెను. సంస్కరణవిధానమును గూర్చి బర్మాశాసనసభలో ముచ్చటించుచు, తక్షణము హోంరూలు గావలయునని పలుకుట దోసమని వీరు హెచ్చరించిరి. బర్మాకు స్వపరిపాలనము లభించునప్పటికి, చాలకాలము పట్టునని వీరు హితమునగిరి. అమూల్యమగు మరియొక సలహానుగూడ వీరు చెలిపిరి. యూరపీయను సర్వసులవారికి నిరాశగలుగునటుల, భారత రాజకీయ సంస్కర్తలు జేయగలిగిరట. బర్మారాజకీయ వాదులు అట్టి పాఠబాటను కావించగూడదని క్రాడక్కుగారు బోధించిరి. అనగనర్థమేమి? యూరపీయను యద్యోగుల పలుకుబడి ఏమాత్రము తగ్గకుండ నడువవలయుననియే, వీరి యుద్దేశము. బర్మాదేశీయులను పసిపిల్లలుగ భావించి, క్రాడక్కుగారు వారికి బుద్ధిగఱపనెంచుచున్నారు. కాని, బర్మాదేశమునందు గూడ సత్వరస్వరాజ్యగంభీర నీనాదము త్వరిత స్పారు మ్రోగకతీరదు. బర్మాకు హిందూదేశపుగాలి సోకకుండ క్రాడక్కుగారు మూసివేయ నెంతగ యత్నించినను, స్వాతంత్ర్య మారుతము ఇట్టి యడ్డుములను వాటి సర్వత్ర వ్యాపింపకమానదు.

ఉద్రేకరాహిత్యము

ఆంధ్రదేశ మింతవరకును, దౌర్జన్యమునకు చోటియకుండ, నిరాకరణోద్యమమునందు పాల్గొని పనిచేసినది. నిర్మాణకార్యక్రమమును కొనసాగించెడి యిట్టి సమయమున ఉద్రేకమున కేమాత్రము తావుండరాదు. ఆంధ్రదేశము ఇదివరకు గడించిన కీర్తికి ఎంతమాత్రము భంగము కలుగకుండ ప్రవర్తించుట అవశ్యకము. అధికారులు, అనవసరముగ జోక్యము కలుగజేసికొని, నిర్బంధములకు గడంగినను, ప్రతికారము జేయుటకు ప్రజ లెంతమాత్రము బూనుట, అధర్మమగును. వేరొకచో ప్రసరింపబడిన తంతివార్త యందు విజయవాడ సందర్భములు గనుపించును. అట్టి సందర్భముల కికమీద ఏమాత్రము చోటులేకుండుగాక. ఇప్పుడు ప్రజలు చూపవలసినది కార్యదీక్ష.

ఉద్రేకమున కవకాశ మొసగు ప్రదర్శనాదికముల నుండి సాధ్యమగునంతవరకు మరలుట వివేకము. దౌర్జన్యమును మనోవాక్తాయకర్మలను విస్మరించునపుడే, మహాత్ముని యుద్ద్యమము సఫలమగును. లేనియెడల, దానికి విఘ్నము వాటిల్లును. సత్యము అహింసయే, ఈ యుద్ద్యమమునకు మూలాధారములు. ఈరెంటిని పోషించుటకే, నిర్మాణకార్యక్రమము నిర్ణయింపబడినది. నిర్మాణకార్యక్రమము నాటంకపెట్టటకు, ఇంకను నెక్కుమందిరోధములు గలిగిన గలుగవచ్చును. అందుచే, ప్రజలెక్కుడు నిగ్రహమును, ఓరిమిని, గనుబడి, తమ ధర్మమును నిశ్చలభక్తితో కొనసాగించుట ముఖ్యవశ్యకమని వేరుగ చెలుపనక్కరలేదు.

ఏప్రిలు 18 వ తేదీ

ఏప్రిలు 18 తేదీ యందును, ప్రతిమాసము నను 18 వ తేదీ యందును హరితాళము నవలంబింపవలయునని ఇదివరకు ప్రచురింపబడిన వార్త సత్యముగాదు. హరితాళము తరుచుగ జరిగిన, దాని పవిత్రతయు, ప్రయోజనమును తగ్గిపోవును. కాంగ్రెసుకార్యదర్శి ప్రచురించిన ప్రకటనమునందు ప్రతిమాసమునందును 18 తేదీని గాంధీదినముగ జరిపి, దానిని త్యాగదినముగను ప్రారాధానము గను అనలంబింపవలయునని మాత్రమే వారు తెలిపియుండిరి. అదిసమునందు ప్రతివారును తాము సంపాదించెడి డబ్బును తలకు స్వరాజ్యసిధికి సమర్పింపవలయునని, హెచ్చరిక గావించబడినది. మహాత్ముని నిర్బంధదిన మగు 18 వ తేదీ యందు భారతీయులు తమత్యాగమును భక్తిపురస్కరముగ కనుబడిచి, కానుకల నర్పించుచో వారి కోర్కెలు ఫలించుట కెట్టి యభ్యంతర ముండనేరదు.

ఒక్క టేవర్దతి

శ్రీవనిర్బంధములవలన హిందూదేశమునందు అనుకూలభూతిము గలిగె ననియు, ఈ పద్ధతిని శాశ్వతముగ నవలంబింపవలయుననియు, డేయిలీ తెలిగ్రాఫ్ పత్రిక గోరుచున్నది. ఇట్టి పత్రికలకు పరిపాలనమునకు వేరొకత్రోవయే గనుపడదు.

పోస్టు ప్రకటనము:—హరితాళమును కొలంబావీరుగా వెళ్లు తెలుగు మెయిలు మౌనము జేయలు పోస్టాఫీసు ఏప్రిలు 14 వతేదీ సాయంత్రము 6-55 గంటలకు కట్టివేయబడును.

ప్రచురణ సంఘాద్యోగి ఆక్షేపణలు

జాంబాయి ప్రచురణసంఘాద్యోగి ప్రకటించిన లేఖను నే నెప్పుడో చూచితిని. (ఈలేఖ ఈనెల 6వ తేదీ గురువారమునాడు ఆంధ్రపత్రికలో ప్రకటించబడింది.) ఆలేఖ యంగుయిండియా పత్రికాలయమునకు చేరకమునుపే నైవ్యాస పంకాయను ముద్రింపబడెను. ఈ విషయమునుగూర్చి ప్రభుత్వమువా కింత చురుకుగా ప్రత్యుత్తర మిచ్చియుంటుంటే సురిసింపుచున్నాను. కాని ప్రచురణసంఘాద్యోగి తన ప్రకటనమునకు ముఖ్యవిషయములనే పదతివేసినది చెప్పకలేదు. జాంబాయి (కానికలు పత్రిక ప్రతినిధి నాతో మాటలాడినవియు సాపత్రికలో ఈనెల 6వ తేదీ ప్రకటించబడిన విషయమునుగూర్చి ప్రభుత్వోద్యోగి ఆ ప్రకటనమును చేసినది నేను తలంచెదను. నేను అసత్యవార్తలను అధికారకల్పనలను చేసినదిని ఆయనోద్యోగి ప్రకటించెను. గాననే నొక్కొక్క విషయమునే వివరించెదను.

“గాంధీగారు మామూలుగా భుజించుపదార్థము లగు మేకపాలు, రొట్టె, నారింజపండ్లు, నిమ్మపండ్లు, పంచదార, తేయాకు, ఎండుద్రాక్షపండ్లు మున్నగువాని సహాయము లిచ్చుచుండిరి.” అని యుద్యోగి తెలిపెను.

మేకపాలును రొట్టెను యిచ్చుచున్నానని నేను స్పష్టముగా తెలిపితిని. రోజుకు రెండు నారింజపండ్లు (అది బాత్తుగా చాలకున్నను నే నావిషయ మేమియును వ్రాయనేలేదు) నిచ్చుచున్నానని గూడ నేను తెలిపితిని. మహాత్ము డెన్నడును తేయాకు నుపయోగించడు. అది ఏదో పాకబాట్రెయింపబడెను. అయినను అది మనకు అత్యుత్తము. ఎండు ద్రాక్షపండ్ల విషయమున మహాత్మున కాపండ్లు కావలెనను విషయమును నూపర్చుంటు మా ఎదుటనే వ్రాసికొనెను. ఇకముందు వాని నిచ్చెదనని గూడ చెప్పెను.

“రాత్రి గంధిగారిని కొట్టులో పెట్టి తాళమువేయుట అపదము... అతడు పండుకొను గదిని తెరచియేయుచుకొనును” అని యుద్యోగి తెలిపెను.

నేను మహాత్ముని సందర్శించిన వాటివరకును గూడ మహాత్ముడు పండుకొనుగది తాళమువేయు చుండిరి. దానిని తెరచి యుండుటలేదని నేనుమరియుక సారి స్పష్టముగా తెలుపుచున్నాను. ఈవిషయమును గూర్చి నూపర్చుంటును జయిలరును నాతో కొంతసేపు చర్చించిరిగాన దానినిగూర్చి ఎట్టిపాఠావాదము కలుగుట కవకాశమేలేదు. అప్పటినుండియు వనారాలో మహాత్ముడు పండుకొనుట కాయుద్యోగి లనుమతించినచో నేను చాల సంతోషించెదను. మహాత్మున కదియే అలవాటు, అతని ఆరోగ్యమునకు గూడ నది చాల అవసరము. గాని ఏలేజీనుండి యీ అవకాశమియ్యబడెనో ఆ వివరము నీ యుద్యోగి తెలిపి యుండినచో నది నేను మహాత్ముని సందర్శించిన ఓమ్మటనే అని స్పష్టమగును. గాని అతడు తేదీల నియ్యకుండ మిన్న తుండెను.

“గదిలో పెట్టి తాళమువేయుట అపదము”.

ఇప్పు డబద్ధమేమోగాని ఏప్రిల్ 1వ తేదీవరకును సత్యము.

“మహాత్మునకు ప్రత్యేకమగు బస కలదు”

ఇదిగూడ నొకచతుర్మార్గమగుకప్పు చాటు. మహాత్మునికి మానవసహజమే తేకుండచేయుట ప్రత్యేకమగు బస యియ్యబడుటగా నీయుద్యోగి తెలుపసాగినచెను. మహాత్మునితోపాటు కింతింపబడిన శంకరలాల బాంకరుగారు మహాత్ముని మామటగాని మహాత్మునియొద్దకుండుటగాని అచట పరుండుటగాని యుద్యోగి లనుమతించిరా? ఆచరణలలో నున్న శిక్షితులలో మరి ఎవరినైన మహాత్మునికడకు పోంత్పిరా? మహాత్మునికి ఏకాంతవాసనిష్పంధము కలిగింపబడలేదని ప్రభుత్వమువారు స్పష్టముగా తెలుపగోరెదను.

“శరీరవ్యాధియుమునకు అవసరమైన సగభాగము గాంధీగారి కియ్యబడినది”

ఇదిగూడ నిరీధమేగాని ప్రత్యేకసౌకర్యము కాదు. గంధీగారు తమ పత్రికలు కావలెనని కోరిరేను.”

ఇది కడుచిత్రమగు ప్రకటనాంశము. స్వంత పుస్తకము తేవయు నీయబడదని జయిలరును నూపర్చుంటునుగూడ ఖండితముగా తెలిపిరి. ఏ పత్రికలను రాసినారేదు (మేము మహాత్మునకు పంపిన యంగుయిండియా నవజీవను పత్రికలను కారాగృహోద్యోగిలు తిరుగగొట్టిరి. అవి నేడే (ఏప్రిల్ 6) యంగుయిండియా కార్యాలయమునకు తిరిగి వచ్చినవి- (యంగుయిండియా పత్రికా సంపాదకుడు). ఇచటగూడ యుద్యోగి తేదీలను తెలుపలేదు.

“గాంధీగారు మామూలు ప్రక్క వస్తువులతో నొక తలగడకుగూడ నిచ్చిరి.”

తలగడ నెత్తడిచ్చిరి?

నేను మహాత్ముని చూచినప్పటికి మహాత్ము డా చిర సాలలో 10 దినములనుండి నివసించుచుండెను. ఆ 10 రోజులలోనే తలగడనిచ్చిరా? తలగడ నే యియ్యలేదా అని నే నాశ్చర్యముగా మహాత్ము నడిగినపుడు తలగడ నియ్యగూడదని నూపర్చుంటు నాతో వానించలేదా? మామూలు ప్రక్కవస్తువు లనగ నేమి? మహాత్ముని స్వంతపదార్థము తేనిచ్చిరా? విడిచెను విధింపబడిన వారికి స్వంతపదార్థము నీయవచ్చునని కారాగృహస్థులగుండ నంగీకరించుననియే నానమ్మకము. ఈవిషయమునగూడ మహాత్ముని స్పష్టముగా తెలుపలేదు.

“రాత్రి యుపయోగము నిమిత్తము మలపాత్ర....”

దీని నెప్పు డిచ్చిరి? నేను మహాత్ముని చూచినప్పటికినా? ఆ సంగతి నీయుద్యోగి వివరింపలేదు. సందర్శనములను పుత్తరములను గూర్చి గూడ నీయుద్యోగి మానము వహించెను. గాన నీవిషయములను గూర్చియు యితరుల నెన్నరిని జూడనీయని విషయమును గూర్చియునీ యుద్యోగి స్పష్టముగా వ్రాయదగినంతను ఎటులచూచినను గూడ మహాత్ము డసంబృష్టికొందడు గాని అంతమాత్రమునప్రభుత్వోద్యోగులబాధ్యత తొలగదు. తన కారాగృహవాసమును గూర్చి పత్రికలలో చర్చించుట తనకిష్టము లేదని మహాత్ముడు నాతో చెప్పిన మాట నిజమే. గాని ఆ విషయమును నాకు పదతివేయెదని నేనెప్పుడో మహాత్మునికి విన్నవించితిని. ఇది చాల ముఖ్యవిషయ మగుటచే దీనిని కప్పిపుచ్చుట నాకుచిత్రముగాదు. నిజమును తెల్లడించుటయే నా ముఖ్యకర్తవ్యమని నేను తలచి దానిని తెల్లడించితిని. ఇకమీదట మహాత్ముని సందర్శించుటయు యథార్థమును గ్రహించుటయుగూడ కష్టమగునని తోచుచున్నది. ఈ యుద్యోగి ప్రకటించినట్టి అసంపూర్తి ప్రకటనతోడనే మనము తృప్తికొందవలసియుండును. మహాత్మునికిట్టి నిరాదరణను చూపుటయేగాక నే నసత్యములను తెల్లడించినది గూడ ప్రకటించుట మరింతభారవలయును.

నేను మహాత్ముని నూపర్చుంటును గూడ చాల ప్రశ్నలడిగి నిజము నంతకు బాగుగా గ్రహింపగలిగితిని. విషయములలో మనకుపనిలేదు. ఇటీవల కొన్నిమామూలుచేసినను మానవసమన నిమిత్తములేదు. ప్రభుత్వమువాకిభావమేమో తెల్లడియ్యబోయినది. ఇకనీటికరకులను చేసినను అసత్యములవ్రాసినందున నిందమోపినను గూడ మన అభిప్రాయము మారదు—

సి. రాజగోపాలాచారి

చారిత్రాత్మక విచారణలు

గోరక్షణపురములో చారిత్రాత్మక అల్లరులను గురించి విచారణ జరుగుచున్నది. ఫిర్యాదీనాథులు మొదటి ఐదవ పోలీసు చోకిదారులు. అల్లరులలో పాల్గొనుచుండగా కొందరు నిందితులను స్వయముగ జూచినట్లు వారు గుర్తుపట్టి రయిల్వేగదిలో నుండేపనిముట్లను తీసికొని, రయిలు మార్గమును విరుగగొట్టుటకు తాళమును ఇయ్యమని కొందరు నిందితులు ఒక గట్టుబంట్లోనును నిష్పందించి, తాళమును తీసికొని రలుపును వెనుకగా నచ్చట పనిముట్లు లేచిపోయెను. వారంతల ఆకాశంగురైరి అని నుకారీ అను రైల్వేచోకిదారి సాక్షిమిచ్చెను. చారిత్రాత్మక లుప్తమకొక మైలుదూరములో కమ్మలను లాగివేసినట్లు ఆరాత్రి సాక్షికి తెలిసెను. కడపటి యద్దలుసాక్షులు కొంతమంది నాయకులకు, వారిబృందమును గుర్తుపట్టిరి. అంతట కొద్దివారు ఫలాహారములకు లేచివెళ్లిరి.

చింతామణి (పరిమోనాటకము.)

12.4.22 తేదీ లగాయరు వెజనాడ శ్రీమారుతీ మోతే వోలలో యాదిగువ నుదాహరించినతేదీల ప్రకారము నాటకములు.

- 12.4.22 శ్రీరామ మోహన్ థియేటర్, బందరు.
- 15.4.22 హిందూ థియేటర్ ఫస్టుకంపెని, గుడివాడ.
- 19.4.22 శ్రీబాలభారతి మధురగానలోనభ, గుంటూరు.
- 22.4.22 ఆంధ్రనాటక సమాజము, బందరు.
- 26.4.22 ది ఎమెయ్యార్స్ డ్రేమేటికల్ కంపెని, వెజనాడ.
- 30.4.22 శ్రీకష్ట విలాసనభ, కాకినాడ.
- 3.5.22 కేసరి నాటక సమాజము, రాజమండ్రి.

రిశీంకు ప్రభు దంపతులు 8వ తేదీ ఉదయం దేరాడును చేరిరి.

స్థానికవార్తలు

వి. ఎఫ్. బాందారు 232వైబాబజారురోడ్డు:-
వీరికి ఖద్దరు నమ్మటవలన గలిగిన లాభములో సగము తిలకు స్వరాజ్యనిధి కీయదలచియున్నార గాన వారితావున ఖరీదును కొనవలయునని కోరుచున్నాను.

ద్వితీయచాత్రాదీశ్రీ వైష్ణవమహాసభ1922.

ఈ సభా కార్యదర్శి యిట్లు వ్రాయుచున్నారు. ఈసభ 29, 30 తేదీలయందు శ్రీ వెంబుదూతులలోని మానీ మఖోద్భవం తోటలలో జరుపుటకు యేర్పాటు చేయబడినది. ఆతోటలో సభజరుగను త్రవ లిచ్చిండులకు దేశస్థానముయొక్క కిరారు గారగు శ్రీమాన్ దివాకరబహదూరు యం. ఓ. శార్దూసాధి అత్యంగారి కెంతయొత్పత్తిజ్ఞులను. రసలకొండ ఫారెస్టు ట్రెయినింగుస్కూలులో సీనియరు యిన్స్పెక్టరుగానున్న శ్రీమాన్ సి. జి. తిరు వెంగడియడ్ గారు 50 రూపాయలను బండియూ సంతాపిద్ధి జరుగుట యెట్లుఅను విషయమునై మందివ్యాసమును వ్రాసినవారికి తెలుగులోనైనను, ఆరవములో నైనను సరే మొదటి బహుమానము 25 రూపాయను, రెండవ బహుమానము 15 రూపాయలను యిచ్చుటకు కోరిరి. మిగిలిన 10 రూపాయలు అవ్యాసమును ఆచ్యుతయ్యలకు మరయోగించ బడును. కావున చాత్రాద మహాసభకుం దాసక్తిగలవారు వ్యాసములకు (వాసి 15 తేదీ లోత్రుగా జెనరలు సెక్రటరీకి ఫంక్షనలెను.

పోస్టులేట్లు:- ఏప్రిల్ 24 వ తేదీ నుండియు యీ క్రిందివిధముగ పోస్టులేట్లు ఉత్తరములు, కార్తలవిషయములో చార్జుబడును.

2½ తులములకు మించకుండ జరుపుగల ఉత్తరములకు 1 అణా బిళ్ళ వేయవలెను.

అంతకువైగా 2½ తులములున్నను తక్కువ యున్నను శరే అణా అతికించవలెను.

కార్డు అర్థరూ యుండును. రిప్లయి కార్డు అణాయుండును ఇప్పుడున్న అర్థరూ ముక్కాని కడల్ల యిప్పటిభరలకే అన్యబడును. అయితే పోస్టేజీ సరిగ నుండటకు వానిపై ½ అణా బిళ్ళయో ½ అణా బిళ్ళయో అతికించవలయును. తేకున్నచో జల్పూడాచేయు చోట వసూలు చేయబడును.

ఆ లేదీ నుండియే ఒక్క కార్డుపై కానీ చీటీనలింపి యో, తేక ముద్రపై ½ అని ముద్రవేసియో 6 వైసల కమ్మబడును. రిప్లయికార్డుల విషయములో రెండుకార్డులపై నిటులచేయబడును. ఇటులగాకుండ వెనుకటి మార్దిగ కానీ కార్డులకు తే సీకవో అని నాకము చేయబడును (ప్రచురణసంఘము)

ఇండియను రెడ్ క్రాసు సంఘము:- వెల్లింగుడకు ప్రభు సతీ మణిగాన యీ సంఘపు మార్చి మాస నివేదికను యిట్లు ప్రచురింప కోరుచున్నారు.

పాలంకోట, కూనూరు కాఖిలనుండియు మద్రాసులోని అమల్ దాసు భారాధ్యక్షులకలును యీ సంఘమున పంపిసీరి. శెంట్లలు చీఫోవారు మద్రాసులోని బేలి వెల్మనునకును, వెలింగుటనులోని బ్రిటిషు స్టేషను హాస్పిటలునకును కాలికట్టులలోని శ్రీశైవుల అనుపత్రికిన్ని, మద్రాసులోని బ్రాహ్మణుల విరంతువులగు కాదుల హాస్పిటలునకు, మద్రాసులోని బ్రిటిషుస్టేషను అనుపత్రికిన్ని, పాలంకోటలోని హెడ్ క్వార్టర్సు హాస్పిటలునకు, ఒంగోలులోని క్లఫ్ మెమోరియలు హాస్పిటలునకు మద్రాసులోని సోలరుల విక్రీటీ రూమ్ములను రాణీపేటలోని అమెరికను ఆర్మీటు మిషను హాస్పిటలునకు కుకీనాడలోని, రెడ్ క్రాసు బ్రాంచికిని, నెంటు థాసు మాంటు లోని బ్రిటిషు స్కెను హాస్పిటలునకును, ఉదకపడలములోని బేలి వెల్మనునకును కడప లోని గవర్న మెం హెడ్ క్వార్టర్సు హాస్పిటలునకు, అరుకంకాడులోని రైటు ఫాక్టరీకిన్ని, నలయు సామగ్రి నొసంగిరి. వైదేశములోని కాఖిలు బాగుగ పనిచేసినటుల నివేదిములవచ్చియున్నది. (ప్రచురణ సంఘము)

వెంకటగిరి

జమిందారు సోదరులగు కాటమిసేని కల్యాణరావు వెంకటరామాచార్యుగార్లు, తిరుమలశ్రీరామమూర్తి బోధదేరంగయ్య నాయుడుగార్లకు 107వ శత్రుకు క్రింద నోటిసు లిజులు జరిగినవి. ఈకేసులు గూడూరులో 19వ తేదీని విచారించబడును

మదరాసు కిలాఫతు సంఘము

ప్రార్థనానభా తీర్థానముల నామోచించుట

మదరాసు కిలాఫతు సంఘమువారు తురుష్క సమస్యను పరిష్కరించుటకు మిత్రమండలివారు ప్రార్థనానభా తీర్థానములను సమర్థించి, తమ తీర్మానమును సమర్థించి, సభకు మొన్న శనివారం సాయంత్రము 8 1/2 గంటలకు విడిచిపెట్టి కాలేజీకి ఎక్కట సముద్రతీరమున ఒక పెద్దసభను చేపట్టి, సురక్షించి మహమ్మదీయ జనసామన్యముగాక మార్క్సిస్టు ఫజుల్లా సాహేబు, ముర్రాజా సాహేబు, అబ్దుల్ హమీదుఖాన్, యస్. సయ్యూద్, ఎ. రంగస్వామి అయ్యంగారు, టి. వి. వెంకట్రామయ్య, మహాదేవ అయ్యంగారు, యం. కె. అచార్యులు, శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు మున్నగు ప్రముఖులు ఇటీవల చెరసాలనుండి వదలి వెళ్లబడిన రామస్వామి నాయకరు, ఆజీ సుల్తాన్, శ్రీ. సి. రాజగోపాలాచార్యులుగారు సభకు నచ్చియుండిరి. సభాసభులందరుచేరి 3000 మైగా నుండియుందురు. అనేకులు తిమిళములోను కొందరు మహమ్మదీయులు ఉర్దూలోను, ముగ్గురు కలుగురు ఆంగ్లము లోను ఉపన్యసించెరి.

సభాధ్యక్షుని నియమించుట

మార్క్సిస్టుయ్యగు ముర్రాజా సాహేబుగారు శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారిని సభాధ్యక్షునిగా నియమించుటకు ప్రార్థించుచు సభయొక్క ముఖ్యోద్దేశము ప్రార్థనానభాతీర్థానములను విశ్రమించివారు చేయుచున్న కిలాఫతు సమస్య పరిష్కారము తన కేమాత్రము సమర్థముగాదని తీర్మానించుటకు చెప్పిరి. (అల్లహాఅక్షరు—వందేమాతరం ఆన కేసు).

శ్రీమాన్ యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారు

స్వదేశీయము ననుష్ఠించవలసినదనియు, యావత్సంధి భారతీయులు స్వదేశీయులను ప్రోత్సహించవలసినదని చెప్పటం కిచ్చట కొలదిదినముల క్రిందట అందరు సమావేశమై యుండెదనియు, ఇది రెండవ సభయనియు చెప్పిరి. ఈ సభ హిందూ-ముస్లిమ్ సంఘముల వికసితభావమును గనుజుచుచుండెను. మహాత్మా గాంధీ భారతదేశమున కొన్నిసమయమునకు ఉపకారములలో నిది ప్రధానమైనది. పిటికీవారిని సాహసముతోలుగాను, మాడుగుడ్డలతో బాధపడుచున్నవారిని కుభవంతులుగాను, వర్తమాన కాలపు నాగరతాయుధియందు పడిపోయినవారిని పూర్వచారపరాయణులుగాను మహాత్మా గారు మహత్ముడు మార్చెను. అన్నిటిని మించిన ఉపకారము హిందూ ముస్లిమ్ మైత్రి. ఈ కార్యమును కొన్నేడ్లక్రితము శ్రీమాన్ గోఖలే గారు ప్రారంభించిరి. గాంధీ మహాత్ముడు దానిని బలపఱచి ముగించెను. మహమ్మదీయులందరివల్లము మహాత్మా గాంధీని తమకు గురువుగా నెంచుచున్నారు. ఈ హిందూ ముస్లిమ్ మైత్రి కలలాని విషయము. ఇది నిజముగ నెచ్చటగన బడుచుండుటలేదని కొన్నిళ్ళ క్రిందట నవ్ పిటికీ త్యాగరాయ చెట్టిగారు వ్యాఖ్యించెను. ఇది నిజముగ నున్నట్లు మిగిలిన వారందరు తలచుచున్నారు. మహాత్మా గాంధీ ఇప్పుడు చెరసాలకు వెళ్లియుండుట హిందువుల కంటే మహమ్మదీయుల కెక్కువ సంతాపమును కల్గించినది. కిలాఫతు సభకు ఒక హిందువుని సభాధ్యక్షునిగా నేర్పకొనుటను బట్టి రెండు మతములవారి కట్టి మైత్రికలలో యూహించ వచ్చును.

ఇప్పుడు మనదేశమును ప్రైవేట్వయము ఆధిపత్యముగ నెరిగిపోయినదని ప్రభుత్వమువారును, ప్రజలను ఇరుపక్షముల వారు చెప్పుకొను చున్నారు. అప్పుడు సరిహద్దులలోను, అష్టక దేశములలోను ఉండేవారందరు మన మహమ్మదీయుల సోదరులు. హిందూ - ముస్లిమ్ మైత్రి బలపడియెడల, అన్యోన్యభీతి ఎందుకు? ఈ ప్రైవేట్వయ భారతమునకు? భారతదేశమేల, అని యా ఖైదీలు కలదంటును. కాంతిపరిస్థితు లేన్నను. మహాత్మా గాంధీ చెరసాలకు వెళ్ళి వాడే, ఇక హిందువులు మనమిత్రులుగా నుండురా నని ముస్లిమ్ మహమ్మదీయుల సోదరులు దిగులుపడ నవసరములేదు.

ఈ సభయొక్క ముఖ్యోద్దేశమేమి? ప్రార్థనానభా కిలాఫతు సమస్యను పరిష్కరించుటకు సమావేశమైనది. వారి నూచనలు, చర్యలు సులభమందరికి సమర్థము గాజాలవు. తురుష్క సామ్రాజ్యములో నేర్పగమును విడిచి, గ్రీకులకు రాజముచేయరాదని మన మహమ్మదీయుల సోదరుల నిశ్చితాభిప్రాయము. మహమ్మదీయుల రాజ్యమును మహమ్మదీయులు కానివారికి ఇచ్చివేయబడుచున్నది. ఏదీయ నోపిలు, స్మిల్లావారి చేతులనుండి

తొలగవలె. మెసోపొటేమియా, సిరియా, పాలస్తీను దేశములను తురుష్కులకు నిచ్చివేయు విషయమై ప్రార్థనానభా కిలాఫతు ప్రస్తావనలేదు. తురుష్కులకు సానుభూతికలిగియుండెనభారత రాజ్యాంగ కార్యదర్శిమాంటాగుగారురాజీనామానిచ్చినారని నాకేమి దుఃఖము లేదు. నాకని చాల సంతోషకరమగు వార్తగా దోచెను. మాంటాగుగారు తమపదవికి రాజీనామా నొసంగినను, రాజప్రతినిధి రాజీనామా నియ్యలేదటలేదు.

మొదటి తీర్థానము

మహాలానా మహమ్మదీయుల సాహేబుగారు

“ఈసభవారు ఇటీవల కేంద్రకిలాఫతు కమిటీవారు ప్రకటించిన అభిప్రాయములను సంపూర్ణముగ సంగీకరించుచున్నారు. ప్రార్థనానభాతీర్థములు ఈసభవారికి ఆకాంక్షమును, ఆగ్రహమును కలిగించినవి. జలసంఘటలో తురుష్క ప్రైవేట్వయమును తీసివేయుట, గిల్లిసోలీ, పచ్చిమ, ప్రాచ్యతేనును, మహమ్మదీయుల పవిత్రస్థలమును ఏదీ యానోపిలుతో సహా క్రీకులకు దానముచేయుట, స్మిల్లాదేశములో గలవరకు అంతర్జాతీయాధికారము ప్రబలునట్లు చేయుట, జనరలు అరబ్బీ మున్నగు పుణ్యస్థలములను గురించి మహమ్మదీయుల ప్రాయమును సంపూర్ణముగ తీరస్కరించుట. ఈ కృత్యములు తురుష్కులకు, కిలాఫతుకు, ఇస్లామతముకు ఘోరమగు హింసాయమును చేయుటయే గాక, గత విరోధాదులను గ్రాహారంధమున మిత్రమండలిపక్షమున మహమ్మదీయుల ప్రశంసమునకు ఆంగ్లప్రధానమంత్రి చేసిన వాగ్దాములకు విరుద్ధముగ నున్నది”.

మహాలానా మహమ్మదీయుల సాహేబుగారి తీర్మానము సుపసాదించుచు మొదట ఉర్దూభాషయందును, తరువాత తమిళములోను మాట్లాడిరి. ప్రార్థనానభా తీర్థానముల ప్రకారము స్మిల్లా ప్రభుత్వము మిత్రమండలి చేతులలోను, గాలిపోలీగ్రీకుల హస్తములలోను ఉండెను. ఎచ్చట ఆంగ్లేయులకు అధికారము, పలుకుబడి విస్తారముగ నుండవలెనో అది గ్రీకుల కిచ్చివేయ బడుచున్నది. గాలిపోలీగ్రీకుల కిచ్చివేసిన యెడల, కాంస్టాంటినోపిలు, స్మిల్లా మున్నగు స్థలములను తురుష్కుల కిచ్చి ఏమి ఉపయోగ ముండదు. పాలస్తీను, మక్కా, మదినా, నాజరేత్, మెసోపొటేమియా, ఆసియా మైనరు మున్నగు స్థలముల నన్నిటిని తురుష్కులకు తిరిగి ఇచ్చివేయ వలెను అని చెప్పి ఫాజులు సాహేబుగారు తురుష్క రాజ్యపు ప్రాచీన చరిత్రను అతి ధీమాగ వర్ణించిరి.

కిలాఫతు సమస్య సంత్రిప్తికరముగ పరిష్కరింపబడిన యెడల, మహమ్మదీయులు హిందువులను వదలి వెళ్లరాదని గొందరు హిందూసోదరులు సందేహించు చున్నట్లున్నది. అది ఎన్నటికి జరుగజాలదని నా హిందూసోదరులు గమనించ వ్రాశిరి. మీరు కాంగ్రెసులో సభికులైనట్లునైనా కిలాఫతు విషయములో మీరు మాతోబాటు ఖట్టిపట్టుదల గలరు. పంజాబు ఘోరములను గురించి హిందూ మహమ్మదీయులు శరీరదండనచేయుచున్నారు. మన కందరికి స్వరాజ్యము కావలెను. హిందువులకు స్వరాజ్య మెంతవరకైనా, మహమ్మదీయుల హిందువులమైత్రి అంతముఖ్యము.

మన మహమ్మదీయుల లోక ముఖ్యమైన విషయమును గురించి శ్రద్ధవహించవలెను. భారతీయగ్రంథములకు వ్యతిరేకముగ ప్రవర్తించరాదు. వారు వైస్రయలుచేరి మెసోపొటేమియా, పాలస్తీను దేశములకు వెళ్లి మనతురుష్కులతో యుద్ధము చేయరాదు. భారతదేశపు మహమ్మదీయులు ఆంగ్ల వైస్రయలతో శరీర, తురుష్కసోదరులతో యుద్ధము చేయరాదు. తురుష్క దేశమునకు ప్రతిపక్షపు వైస్రయలు భారత మహమ్మదీయులు చేరరాదని ధీర్మమహమ్మదీయుల నాయకు లొకతీర్మానమును చేసిరి. ఈ తీర్మానము 500 మంది నాయకులచే సంగీకరించబడినది. కరాచి కిలాఫతు సభలో నితీర్మానమునంగీకరించుచు మాట్లాడిన 7 గురిలో శంక రాచార్యులుగారు తప్పమిగిలిన అరుమంది ప్రభుత్వము వారిచే శిక్షించబడి చెరసాలకు పంపబడిరి. ఈ తీర్మానము కా స న వి రు ధ మ ని ప్ర భు త్వ ము వారు ప్రకటించిరి. స్వరాజ్యమున చేసినవరకు మన కిలాఫతు సమస్య పరిష్కరింపబడదు. ప్రార్థనానభా నిష్పయోజనము. ముస్తాఫా కమాలు పాషాగారి కోరికలను సఫలము చేయవలెను. అప్పుడే కిలాఫతు సంత్రిప్తికరముగ పరిష్కరింపబడును. స్వరాజ్యసంపాదనకు ఖద్దరు వస్త్రధారణమే ప్రధానమార్గము. కిలాఫతు సమస్య పరిష్కారమునకు ఆంగ్లరానిధికి ద్రవ్యమును ధారాశ్రయముగ నిమిషులయే ప్రధానమార్గము. మాంటాగు, రిడింగు ప్రభువు, సామంత్ ప్రభు

వులు మనకేమి సహాయము చేయజాలరు. స్వరాజ్య సంపాదనకు స్వయం సహాయమే ముఖ్యము.

శ్రీమాన్ సి. రాజగోపాలాచార్యులు గారు

శ్రీమాన్ సి. రాజగోపాలాచార్యులు గాటికల మూడు మాసములు వేలూరు జైలులోను వెళ్లి వచ్చిరి! అనియు, వారు దేశీయమహాసభా కార్యదర్శులలో నొకరినయి అధ్యక్షులు చెప్పగా సభాసభులు “శ్రీమాన్ రాజగోపాలాచారికి జే” అని అజచిరి. రాజగోపాలాచారు గారి యెప్పుడు “ఆగ్రాసాధిపా” సోదరులారా, కిలాఫతు నాయకులందరివల్ల కృష్ణజన్మస్థానమునకు వెళ్లి యున్నాడు. హిందూనాయకులు, మహమ్మదీయుల నాయకులు, నాయకులందరికి నాయకుడు అందరు చెరసాలలో నివసించుచున్నారు. మహాలానా యాకుబుహాన్సేక్, అబ్దుల్ మజీదు మైరారు కారాగృహమునకు పంపబడినారు. వారందరు చెరసాలలకు వెళ్లి నారేయి మనము దుఃఖపడుట కిది తరుణము గాదు. వారు తమ కదికట్టుగా నెంచడంలేదు స్వరాజ్యమెప్పుడు వచ్చునా, కిలాఫతు సమస్య వెన్నడు పరిష్కారమగునా అని వారు జిగుప్స వడుచున్నారు. పంజాబుసోదరుల లక్షకులు 2—3—4 సంవత్సరముల చెరసాలకును పొందినారు.

నేను కొలది మాసములుమాత్రమే చెరసాలయందుండి బయటకు వచ్చినాను. వారి ఎదుట నేను మహా వ్యాధులు ఎదుటమేక పిల్లవంటివాడను. మీరు చెరసాలకు వెళ్లినవారిని “మీ ఆరోగ్య పెట్టున్నది, మీరు జీవన సదుపాయము లేట్లున్నవి” అని ప్రశ్నించెదరు. మీరు ఖద్దరు వస్త్రధారణమును చేసి, విదేశవస్త్రముల నన్నిటిని బహిష్కరించిన పక్షమున, వారికి కడుపునిండును. వారు మిమ్ములకుగురించి వివరగా నేను ఖమునందురు. ఇచ్చట నా ఎదుటనున్న వారు విశేషము మంది విదేశవస్త్రముల ధరించియున్నారు.

కిలాఫతు స్థితి మనుషేలాగుండెనో ఇప్పుడు దేశస్థితిలో నున్నది. ఆంగ్లరా ప్రభుత్వమువారు గ్రీకులను ఓడించి కొంచెము విజయము గాంచగానే, ఇప్పుడందరు వారిని మర్యాద చేయుచున్నారు.

చెరసాలలలో నుండేవారికి మనము కృతజ్ఞులుగ నుండవలెనంటే ఖద్దరు వస్త్రములను ధరించి, ప్రతివాడును రాటముచుట్టిపి, నూలును వడకకలెను. ఆలీసోదరులు చాల చిక్కిపోవుటకు కారణము మంచి భోజనము దొరకకపోవుట గాదు చెరసాల బయటనున్నటువంటి మనము సంత్రిప్తికరముగ వారి పనులను నిర్వహించుటలేదని. మహాత్మాగాంధీ 8 ఏడ్లు చెరసాల నుండి బయటకు రాజాలడు. ఈ లోపల మన మతని కోరికల ననుసరించి పనిచేసినయెడల, అతడు విశేషముగ సంతోషపడును.”

తీర్థాన మంగీకరించబడుట

టి. వి. వెంకట్రామయ్య (ఆంగ్లము) యస్. సత్యమూర్తి (తమిళము) గారలు తీర్థానమును బలపఱచి తమవారి తీర్థానము యావత్సంధిచే సంగీకరించబడినది.

2-వ తీర్థానము

అబ్దుల్ హమీదు ఖాన్ గారు

మదరాసు కిలాఫతు సంఘకార్యదర్శి అబ్దుల్ హమీదు ఖాన్ గారు ఇట్లుపాదించిరి:— కేంద్ర కిలాఫతు సంఘ కార్యదర్శియగు సయ్యుద్ మహమ్మదుగారు కిలాఫతు ఉద్ద్యమమున కొన్నిసమయములకు నీసభవారు గుర్తించుచు, ఆచెట్టుగాబడి నడుల కలిపిని అభినందించు చున్నారు.

మొట్టమొదట ఆలీసోదరులు, చెరసాలకు పంపబడిరి. వారివెంజడి యాకుబుహాన్సేక్ కేంద్ర కిలాఫతు కార్యదర్శిగ నుండ అతడు, కూడ చెరసాలకు పంపబడినాడు. అతనితో అబ్దుల్ కాలం అజద్ కార్యదర్శి అయ్యెను. అతడు కూడ చెరసాలలో నుండవలసి వచ్చెను. అంతట కలకత్తాలో బాధిస్తున్నగా నుండిన సయ్యుద్ మహమ్మదుగారు, తమవృత్తిని మానుకొని కేంద్ర కిలాఫతు సంఘమునకు కార్యదర్శి అయ్యెను. అతడు ఇటీవల ఆలీసోదరుల కలి, బీ ఆమ్యుగారిలో గూడ బీహారు రాష్ట్రమునకు వెళ్లి ఉపన్యసించెను. ఆ ఉపన్యాసములో రాజగోపాలాచారులని బీహారు ప్రభుత్వము వారలని 124 మైళ్ల క్రింద అరెస్టుచేసిరి. కేసు ఇంక విచారణలో నున్నది జైలులుకు వెళ్లిన వారిపనిని మనము జరుపుచుండుట మన విధ్యుక్తధర్మము.

హిందు-మహమ్మదీయుల మైత్రిని కుసిరముగ స్థాపించి, ప్రతి గృహమునందును రాటుమును ప్రవృత్తుచేసి, హిందువు, ముస్లిమును, పార్సీ, క్రైస్తవును-అందరు ఖద్దరు వస్త్రధారణము చేయునట్లు చేయుట మన విధ్యుక్త ధర్మము అని అబ్దుల్ హమీదుఖాన్ గారు చెప్పిరి.

రామస్వామి నాయకరుగారి తీర్మానము నామోదించిరి. తీర్మానము యావత్సంధిచే సంగీకరించబడినది.

3 వ తీర్మానము

జాతీయ వారము

హార్వీ ముర్దూజా సాహేబుగారి టిట్లుపపాదించిరి:

జాతీయవారములో చేయవలసిన పనులను కార్యక్రమ నిర్దేశించినట్లు జయప్రదముగ జరుపుటకు మదరాసుపాలకులు ముఖ్యముగ మహాత్మాదేయపూరులు తమకేక్కిరించి శ్రద్ధావస్తులు తో సామంతులనుగలగని ఈసభ కోరుచున్నది.

ఇటీవల నేలూరు డౌనాల నుండి విడిచిపెట్టబడిన ఆరణి బ్రహ్మణ్య శాస్త్రిగారును, "స్వరాజ్య" కార్యాలయ మనలి వనదాచార్యులుగారు ఈ తీర్మానమును బలపఱచిరి. తీర్మాన మంతట యావత్తుండిచే నంగీకరించబడెను.

వాణియంతాడి శూరుల నభినందించుట

యావత్తుత ఉలీహ సంఘ కార్యదర్శి హాలాహ అబ్దుల్ హేమీదు, హాకిం ఫజ్జులు హాస్సేను సాహేబుగారు కిక్కిరించి నందులను, యవకుడగు పి. అబ్దులు అజీజుగారే ప్రుగా జడినందుకును అభినందింపు బడిరి.

అధ్యక్షుని అంత్యోపన్యాసము

శ్రీమత్ యస్. శ్రీనివాసశ్యాంకారు సభను ముగించుచు నిట్లుపల్లవించిరి. "ఈ కిలాఫాతు సమస్య పరిష్కారమున గురించి మనదేశీయులలో నేలాటి భేదాభిప్రాయము లేదని నాభావము. లాహరు బార్లిగారు గంభీరముగ చేసిన వాదాము ప్రకారము ప్రవర్తించలేదు. ఇకమిదట అట్లుచేయు నని తోచదు. ఆంగ్లేజీకుండలి రాజ్య తిరుగ్జులు ఇతర దేశ స్థితులను పరిచితక వాదనములను చేయుచుండుట సహజము. సమయస్ఫూర్తి గలవారు తాత్కాలిక కష్టములనుండి తప్పించుకొనుటకు పెద్దవాదానములను చేసెదరుగాని తరువాత అడ్డము వచ్చే కష్టములను జయింపజాలరు. మనకష్టముల నన్నిటిని తొలగించుకొనుటకు స్వరాజ్య సిద్ధిని బడయుటయే దివ్యోపధ్యము. తురుష్క సమస్య నేలానా పరిష్కరించి హిందువులకు మహమ్మదీయులకు మైత్రి కుదురకుండ చేయవలెనని నార్తు క్లిఫ్ ప్రభువు ఆంగ్లేజీములో ప్రకటించుచున్నాడు. ఇది ఎప్పటికీ సాధ్యపడదు. మహాత్మా గాంధీ ఈ హిందూ-ముస్లిముల మైత్రిని బాగుగ బలపఱచినాడు. ఈ మైత్రి ఇంక ఎప్పటికీ నాశనము కాదు. ఇట్టి మైత్రి కుడిరినకమ్మట, మన భారతజాతి ప్రపంచమందు తన ఉచితస్థానమును ఆక్రమించుకొనగలదని మహాత్ముని భావము. ఇది స్వరాజ్యసంపాదకకాదు. ఇది దేశముయొక్క విశ్వస్యము నభివృద్ధిచేయుటకే కాదు. ప్రపంచమందు, ఆసియాలో, ఐరోపాలో కాంతిస్థాపనమునకు హిందూ-ముస్లిముల మైత్రి వికసితమై వత్సవసహాయ మను రిహస్యమును గాంధీ మహాత్ముడు గ్రహించెను. అందుచేతనే మహాత్ముడు వ్రాసినను, ఉపసంహరించినను కొన్నాళ్లు కిలాఫాతు పరిష్కారమే ప్రథమ విషయమని చెప్పెను. స్వరాజ్యము కూడ కిలాఫాతు అంత ముఖ్యము కాదనుచుండిరి. కిలాఫాతు పరిష్కారము స్వరాజ్య సంపాదన యని ఆతడు చెప్పినప్పుడు దాదినములలో మాబోటివారి కది విచ్చిత సిద్ధాంతముగ దొరుకుచుండెడిది. కాలము గడచిన కొలది మాకందరికి ఆది యధార్థమని ఋజువుపడుచున్నది.

కొందరు ఉపన్యాసకులు మీరందరు ఖద్దరువస్త్రధారణము చేయుటలేదని కొంచెము తీవ్రముగ మాట్లాడిరి. వారు కొంచెము గొరుసుము గనుబడిచినను, వారి వాదనమును మీరు ఖండింపజాలరు. మీరు ఖద్దరు వస్త్రధారణముచేసి ఇచ్చటికి వచ్చియుండ వలసినది. వారి మాటలకు మీరు కోపపడకాదు. మహాత్ముడియ మిత్రులుకూడ కొందరు సంపూర్ణముగ విశేషవస్త్రములను బహిష్కరించి, స్వదేశ వస్త్రధారణముచేసి ఇచ్చటికి రాకపోవుట అతి కోపచియము. ఈ సంగతము వర్తకము చేయుచున్న మహాత్ముడియులు ముఖ్యముగ ఖద్దరు ఉద్యమమునకు తోడ్పడి, విజయమును సమస్తముగ గలరు. గుజరాతి సోదరులు కూడ ఖద్దరు ఉద్యమమునకు విశేషముగ తోడ్పడవలెను. స్వదేశ వస్త్రములు విదేశవస్త్రములవలె ప్రతిభుకాణములో దొరకవు. అంతేనయ్యెనుగాని మీరు చెప్పి ప్రయోజనము లేదు. కాకగాను ఖద్దరును మిత్రముప్రకృత తెచ్చిపెట్టుటకు వీలుపడదు. ఈ జాతీయవారములో జాతీయవస్త్రములను కట్టలేదని నా మిత్రులు కొందరు తీవ్రముగ మాట్లాడుటకు కారణములేక పోతారు. గాంధీమహాత్మునియందు భక్తి విశ్వాసముగల మీరు మీ వతోధారణకొరకు, మీ దోషోధారణకొరకు ఏమిలు 14 వ తేదీలోగా ఖద్దరువస్త్రధారణమును ప్రారంభించి తీర

సంస్కరణముల నిరర్థకత్వము

పెరిపు ముత్తయ్యచెట్టియారగారి యువన్యాసము

మంధకోణంలో జరిగిన బ్రాహ్మణేతర మహాసభకు అధ్యక్షులుగ నుండిన సర్ యం. సి. టి. ముత్తయ్యచెట్టియారగారు, మద్రాసు పెరిపు, తమ యధ్యక్షులతోపన్యాసములో సంస్కరణముల నిరర్థకత్వమును గూర్చి యిట్లు విశదీకరించిరి:—

"సంస్కరణ ప్రభుత్వ విధానము సంవత్సర మునకు మైగానుల డిక్షను పక్షి యం ప బ డె ను. ముత్రి పక్షమువారును, లిజలపక్షమువారుగ వర్తించు గానిను సంస్కరణకాసనసభలను విజయము చేసారునులు కాంతముగ పనిచేసిన యీ రాజధానిలో నైను ద్వంద్వప్రభుత్వవిధానము బాగుగ పరిక్షింపబడెను. అయితే అది అపజయమందెనని ఒప్పుకొనవలయును. అందుకు కారణము వానియందలి సహజలోపములును, ఆ విధానము నాకరించుచున్న ఆంతర్వ్యక్తములు నైయున్నది. విషయములన్నియును దెలిసినవారు ప్రజాయత్త కాఖలు, ప్రభుత్వకాఖలు అను ప్రభుత్వవిధానము నాలకాలము పనిచేయువారిని వాయభిప్రాయమును దృఢపరచుచున్నారు. ఎంతటి సద్భావములు ప్రయత్నము లున్నను, సంఘర్షణమున కనకాళములు చురుకులకు వచ్చుచుండును. ఏ మానవనిర్మాణమును యిట్టిసంఘర్షణములు దాటలేరుచుగ జరుగుచుండినచో చాలకాలము నిలువజాలదు. దాదాపుప్రతిరాష్ట్రమును, దేశమంతయు సంస్కరణముల ప్రాసంభవముగానే పొందిన ఆర్థికకష్టము చాలవరకు యావిధానముందలి లోపమును సువ్యక్తముచేసెను. సంస్కరణములు పనిచేయుటకు మరయొకకష్టమేమనగా ఆర్థికకాఖప్రభుత్వము త్రమైయుండి ముత్రిచే పక్షి పాలి పడక కాన్యనిర్వాహక సంఘసభ్యులచేతిలో నున్నది. జాయింట్ కమిటీయేమట సంయుక్తకోశ సిద్ధాంత ముండవలె నని చెప్పిన వారు భవమును పంచుట లో నెంతటికష్టము గలదో గ్రహింపవలె. ప్రభుత్వధనమును ప్రభుత్వాయత్త ప్రజాయత్తకాఖలకు పంచుట యెంతటి కష్టమో ఊహించుట సులభము. ప్రభుత్వాయత్తకాఖ న్యాయక్రమసంస్థాపన మనకు సంబంధించిన ముఖ్యవిషయము లన్నిటిని సంబంధించి యున్నది. ప్రజాయత్తకాఖ యొకను కృత్రిగాని ముఖ్యమైన జాతీయలాభమునకు సంబంధించియున్నది. నేను యేవత్తుము వానిని గాని నిందించుటలేదు. కాని పాలనావిధానము అందు సంబంధించి అందఱునకు అందు ముఖ్యముగ చెందుపక్షముల వై నధ్యక్షుల వహించి పరిపాలించువారిని అసహ్యముగ నుండి సంఘర్షణమునకు కారణమగుచున్నది.

ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానములో ఆర్థికస్థితి గూర్చి కొలది మాత్రమే చెప్పితిని. ఇకను మరొకన్ని కంటకవిషయములు ఉత్పత్తియగుచున్నవి. ఉపవిధానములో పనిచేయువారు ఎన్నైన విషయముల దెల్పాలరు, ప్రస్తుత విధానము మొదలు యేర్పడిన 10 వత్సరములు పూర్తి, సాగజాలదని భారతీయుల యేకాభిప్రాయమై యున్నది. ఈలోపలనే యింతవరకు పొందిన యవధిరముల వైని విచారించుట కొక సార్లమెంటరీ కమిటీ యేర్పడి సంస్కరణములు మరంత శ్రీప్రకరముగ పనిచేయు మాన్యులను నూచింపవలసి యుండునని గూడ వారి యభిప్రాయము. కావున మనరాజకీయవైఖ్య యాభూతమును అనుసరించి, తమకేక్కిరి వృధాపరచుకొనుటకన్న దేశాభివృద్ధికి మంచి గట్టిపనుల చేయవలెనని నాయభిప్రాయము (ప్రతిరాష్ట్ర) మునుండియు వచ్చేసంవత్సరము త్వరలో యింగ్లాండుకు రాయబారము వెళ్లి గత చెండువత్సరములలో తమ యవధిరములను జాయింట్ మెంటరీ కమిటీవారికి నివేదించి, భారత భావ్యభివృద్ధినిగూర్చి యింగ్లాండులో నాంతోశనముచేసి, సంకీర్ణసంక్షిప్తములలో అవట వ్యాపింపజేయబడిన విధ్యావిషయములను ఖండించవలెనని నేను సలహానిచ్చుచున్నాను. కొందరు రాష్ట్రీయ వలెని ప్రార్థించుచున్నాను. ఇది నేటికిచ్చి, ఇది ఖద్దరు పిచ్చి, ఇదిప్రగల్భము, ఇదిమోసమని మీరు కలవరారు. ఖద్దరు ఉద్యమముకేపుక విజయము గాంచును. మదరాసు పౌరులను గురించి నాకేలాటి నిరాశలేదు. మహాత్ముని ఆచరణ చేసిన తరువాత, మదరాసులో ఖద్దరు వస్త్రధారణము జినదినాభివృద్ధిని చెంచుచున్నది. తమిళదేశాభివృద్ధికి తమిళులు తోడ్పడవలెను. మనముగ నూతన యుగమునందు నివసించుచున్నాము. చేతులు ముడుచుకొని మనము ఊతక యుండరాదు. అందరు కార్యక్రమములో చేరవలెనని, దేశాభివృద్ధికి తోడ్పడుట కరకాళము గలదు."

అంతట 9 గంటలకు సభ ముగిసెను.

మంత్రులు యీ కాయబాసములోనున్న వో పాలనాకష్టములను బాగుగ దెలిసినవారగుటచే, భారతదేశ విషయమును విశదీకరించుటకు నెక్కువసేన చేసిన వారగుచును.

అదృష్టవశాత్తు సంస్కరణములక్రింద పరిశ్రమలకాఖ ప్రజాయత్త కాఖక్రింద జేర్చబడినది. ఆయినను ఆటంకము లేనియో యుండుటచే నది యనేకవిధముల నభివృద్ధి చెందుటకు వీలులేకున్నది. పరిశ్రమలకాఖ ముత్రిగారి యభినయములో నున్నను అందుకు సంబంధించిన విషయములు చాల ప్రభుత్వాయత్తమైయుండి కాన్యనిర్వాహక సంఘసభ్యుల యధికారము క్రిందికి వచ్చింది. స్థావరీలు, కార్మికులు, కార్మికుల తగాదాలు గుడుచ్చుట, కార్మికుల సౌకర్యములు మునియియున్న ప్రభుత్వాయత్తమై యున్నవి. అభివృద్ధికాఖామంత్రి కార్మిక సమస్యపై చర్చకాము లేకుండ పరిశ్రమల నభివృద్ధి చేయుటెట్లో నాకు దెలియకున్నది. ఎల్లక్రికీటి నష్టము అధునికపరిశ్రమాభివృద్ధికి ముఖ్యమైన విషయము. దానితో నుంత్రి చేమియును సంబంధములేదు. అది ప్రభుత్వాయత్తవిషయము. అడవులు—వానిని విస్తీర్ణము చేయుట, అడవిలోనుండి వచ్చు కస్తులను సుపయోగించుట—యాపనులతో అభివృద్ధికాఖా మంత్రి చేమియును సంబంధము లేదు. అటవీకాఖ ప్రభుత్వాయత్తమై యున్నది. ఈ ఒకయమై యింకను జేర్చవచ్చుచు నాని యవసరమని తోచుచున్నది. పరిశ్రమలను ప్రజాయత్త కాఖ తేసినవా, రటుల మార్పుటలను పరిశ్రమలు అభివృద్ధి చెందుటల గాక యెంత విద్యమోజనముగ నుండిన నంత బాగుండునని కోరుచున్నటుల గానించుచున్నది.

ఈదేశమునకు మిగుల ముఖ్యమగు మరొక అభివృద్ధికాఖను జూచుడు. వ్యవసాయము ప్రజాయత్త కాఖగారిది. వ్యవసాయము ప్రజాయత్త కాఖలోనుండి, నీటికాల్యము వ్యవసాయమునకు ముఖ్యమైనవి ప్రభుత్వాయత్తమై యుండుట కూడ నాకు హృదయము లేనిజంతువు క్షపింపవచ్చుచున్నది.

పరిశ్రమాభివృద్ధిలో ఇనియోలోపములను ప్రయోజనము లనుగావు. ప్రస్తుతమున్న గాఢముల ఆర్థికస్థితియు, ప్రభుత్వము ధనవ్యయమును జేయుటలోను ఋణములు తీసికొనుటలోను, ఋణముల నెండులకు తీసికొనవలయునో అందును, భారతరాజ్యాంగమంత్రి గావించిన కట్టుదిట్టములతో నూడిన చట్టములును పరిశ్రమాభివృద్ధిచేయుట కాటంకములుగ నుండును. నేనిదివరలో నే యాచిమమునుగూర్చియు మరొకన్ని కష్టముల గూర్చియు పార్లమెంటును నివేదించి తోకాభివృద్ధిని చేపూర్వు మార్పులను జేయించుటకు ఒక రాయబారము వచ్చే సంవత్సరప్రాసంభవములోనే వెడలరలెనని సలహానిచ్చియుంటిని.

త్వరపడడు. సభయము మించి పోవును.

బెజవాడ శ్రీమారుతీ మోతేహాలు

చింతామణి పోటి పరమహంసములు (కాంపిటీనుక్ డ్రామాలు) 12-4-22 తేదీ బుధవారము నుండి ప్రారంభ మగును. 11-4-22 తేదీ లోగా సీసన్ టికెట్లు కొనుక్కొనవలయును.

అన్ని డ్రామాలకు సీజన్ టికెట్లు రూ. 12-0-0; రూ. 9-0-0; రూ. 6-0-0.

కొ. సూ. ప్రకాశ రావు, సెక్రటరీ.

పాఠాటను రూ. 12 లకు బదులు రూ. 21 లని ముద్రించబడిన దని తెలుసుకొన ప్రార్థితులు.

నోటీసు

లేటు మాడపాటి వెంకటేశ్వరరావు పంతులు గారి కుమారుడు సూర్యనారాయణ రావు గారి కాలూకు బెజవాడలో వున్నటువంటిన్ని ప్రస్తుతము బెజవాడ సబు కోర్టు వున్నటువంటిన్ని బాగాళా యున్న దానికి సబాధించిన చెంప చెన్నయింట్లము ఆరణ స్తలమున్న కలిసి సుమారు 4000 ల చదురపు గజముల విస్తీర్ణముగల ఆస్తిని 21-4-22 పగలు 11 గంటల లగాయకు సదరు బాగాళాకు దగ్గరగావున్న విశ్రాంతి బాగాళాయెదురు నేలము వెయ్యిబడనని యిందుమూలముగా తెలియ చేయడమైనది. 2994

మకాం }
బెజవాడ }
7-4-22 }
శ్రీమారి కృష్ణానందం

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞంభణము

అలహాబాదులో పండిత మదన మోహన మాలవ్యా గారి యుపన్యాసము

గాంధీ శిక్షా దినము

ఏప్రిల్ 18-వ తేదీని హరటాలు చేయవలయును - ప్రార్థనలు - త్యాగము మాత్రమే
ఆనాడును ప్రతినెల 13-వ తేదీ జరుగవలయును - అఖిలభారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి

బొంబాయిలో జాతీయవారపు సభలు - స్త్రీలసభలు - ఊరేగింపులు - ఖద్దరు ఘనప్రచారము

చౌరీ చౌరా విచారణ ఆంధ్ర రాష్ట్రము

బెజవాడ రథోత్సవము - చిన్నగలభా

వేంకటగిరి నాయకులకు (జమీందారులకు) నోటీసులు

పెద్దపురం కేసు - ఆర్థిక చరిత్ర యాకవత్సరము కఠినశిక్ష
సితాపురం కేసు - ఒకటి 6 నెలలు కఠినశిక్ష - 6 గురికి చరిత్ర యాకవత్సరము కఠినశిక్ష
భీమవరం తిలకు జాతీయపాఠశాల ప్రదమ వార్షికోత్సవము

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

గోదావరి మండలము

పాటపాడినందులకు 1 సంవత్సరము కఠినశిక్ష

మార్చి నెల 12 వ తేదీన పెద్దపురమునందు కొందరు జాతీయగీతముల పాడినందున, 8 మంది నిర్బంధింపబడిరి. అదివనలు జిల్లా మాజిస్ట్రేటు ఆగు వాడుకవర్తగారు యాకేసు విచారించి 7 వ తేదీన కాకినాడలో తీర్పు చెప్పిరి. 6 వ నిందితుడగు నొక బాలుడు నిర్దోషియని తీర్మానింపబడెను. 8 వ నిందితుడగు కల పాఠశాల నారాయణగారిని మందలించి మాజిస్ట్రేటుగారు విడుదలచేసిరి. శ్రీయంత్ర కోటమర్రి రఘుపతిరావు, గరిమెళ్ళగుమ్మరావు, ఇటకర్ల సుబ్రహ్మణ్యం, నెలి వెంకటసత్యనారాయణ, మల్లిపూడి వెంకన్న, అంకరాజుశంకరరావుగారు తోషులని మాజిస్ట్రేటుగారు తీర్మానించి 108 కేజ్ క్రింద చెరి 100 రూపాయలు జామీన, 200 రూపాయలకు చెండు పూచీకత్తులు కోరిరి. జామీన పూచీకత్తులు ఇచ్చుటకు ఆరుగురు నిందితులు నిరాకరించిరి. మాజిస్ట్రేటుగా రొక్కొక్కరికి 1 సంవత్సరము కఠినశిక్ష విధించెను.

సితాపురం రథోత్సవము కేసు

సితాపురమునందు జరిగిన రథోత్సవ సందర్భమున 18 మంది నిర్బంధింపబడిరి. మాజిస్ట్రేటు వాడుకవర్తగారు కేసువిచారించి 6, 10, 12, 13, 14, 15, 17, 18, నిందితులను, విడుదల చేసిరి. 841, 109 కేజ్ క్రింద చెండు నిందితులకు, 75 రూపాయల జరిమాన లేక 6 వారముల కఠినశిక్ష విధింపబడెను. 7, 9, 11 నిందితులకు 50 రూపాయల జరిమాన, ఒక మాసము కఠినశిక్ష విధింపబడెను. 1, 3, 4, నిందితులు తప్ప మిగిలినవారందరు జరిమాన చెల్లింపవలయును, కారాగృహమునకు పంపబడిరి. అని కాకినాడనుండి మాజిస్ట్రేటువలెఖతుడు తంతి వార్త పంపుచున్నాడు.

కృష్ణామండలము

తిలకుజాతీయపాఠశాల

భీమవరమునందలి తిలకు జాతీయ ఉన్నత పాఠశాల ప్రథమ సాంవత్సరిక మహోత్సవము పాఠశాల భవనమునందు ఈ నెల 15 వ తేదీన జరుగును.

శ్రీయంత్ర గజనల్లి రామచంద్రరావుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించెదరు. బ్రహ్మశ్రీ శతావధాని చెల్లపిళ్ళ వెంకటేశ్వరశాస్త్రిగారు ప్రాచీనవిద్యావిధాన మను నివేదించుచుండి ఉపన్యాసించెదరు.

జాతీయవిద్యాభిమానులందరూ రాష్ట్రపాఠశాల పాఠశాల కార్యదర్శియగు మేమూ సోమేశ్వరరావుగారు మాకు తంతి వార్త పంపుచున్నాడు.

చెన్నపురి జాతీయవారము.

ఆంధ్ర ఘూర్జర సోదరులు.

తిలకు స్వరాజ్యనిధి-ఖద్దరు విక్రయము.

(స్వకీయవిలేఖరు).

నిన్న మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి గుజరాతి ఆంధ్రకాంతిపైనుండు పలువురు మద్రాసు జార్జి టౌనులో తిలక స్వరాజ్యనిధి ప్రోగ్రెసులు, ఖద్దరుప్రచారము మున్నగువి యతివీక్షతో సలిపిరి. పిమ్మట మైలాపూరులో శ్రీయంత్రులు కాశీ నాథుని నాకేశ్వరరావుగారు, గాడిచెల్ల హరిసహస్రీతమరావు గారు, గద్దె రంగయ్యనాథుడుగారు మున్నగు ఆంధ్రకాంతి పైనుండు పండిత లక్ష్మీనారాయణగారు, దేవీ రామనాథు గారు, హతీబాయి, రవీశంకరు, విహారీగారు మున్నగు గుజరాతి కాంతిపైనుండు జాతీయగీతములు పాడుచు, భజనలు చేయుచు, తిలకు స్వరాజ్యనిధికి ధనమును కనులుచేయుచు, ఖద్దరు విక్రయమును గావించిరి. ప్రతిదినము ఉదయము సాయంకాలము అతివీక్షతో ఖద్దరుప్రచారము, స్వరాజ్యనిధి వసూళ్లు, భజనలు అతివీక్షతో జరుగుచున్నవి.

చిత్తూరు

సి. దొరసామయ్యగారు 100 రుప, జె. కృష్ణారావు గారు 50, సి. జె. జయరామయ్యగారు 50, ఎ. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారు 12, కె. ఆర్. వెంకటాచార్యగారు 10, ఇమ్మిడి కృష్ణయ్యచెట్టిగారు 5 రుపలు, పి. వి. శ్రీనివాసాచారిగారు 1 రుపలు తిలక స్వరాజ్యఫండు కొనగిరి. ఇంకను చిత్తూరుమండలమున చంజాల నొసగువారు మండల సంఘ కార్యదర్శి కె. రాజగోపాలాచార్యులుగారికి తిరుపతికి పంపవచ్చును.

బరంపురం

ఈ నెల 6 వ తేదీ (గురువారం) రోజున 10 మందికి 144 పెక్కునుక్రింద నోటీసు లిఖించెను. యింకను మరికొంత మందికి నోటీసులు జారీచేయనున్నారు పురమండలమున దండోరా (చాటింపు) పోలీసువుద్యోగస్తులు స్వయముగ దగ్గర నుండి భజనలు గాని, విదేశవస్త్ర దహనము గాని, బహిరంగ సభలుగాని 8-14 వరకు వారతాళములు సలిపినగాని సర్కారువారు చేయు శిక్షకు పాత్రులగుదురని చాటింపించిరి. ఆచాటింపు కాకపూర్వమే కాంగ్రెసు సంఘము వారు బహిరంగ సభను సలిపి అందు హారతాళమును గూర్చియు జాతీయవారమున సల్పు కార్యక్రమమును గూర్చియు ముచ్చటింప నుద్దేశించియు యాచాటింపును వినిన వెనుక బహిరంగసభ నాపివేసిరి. పురమండల యాదోళనయు లేదు.

జాతీయవారము

బొంబాయిపౌరుల ఉత్సాహాతిశయము

(స్వకీయవిలేఖరుడు)

బొంబాయినగరములో జాతీయవారము అత్యద్భుతముగ ప్రారంభించెను. ఒకరిని మించి ఇంకొకరు దేశసేవచేయుటకు నగరమందలి వివిధభాగములందు నివసించేవారు ఉత్సాహాతిశయము గలిగియుండిరి. ప్రాతఃకాలమునుండి అర్ధరాత్రి వరకును కాంగ్రెసు సేవకులు వినుగు విరామము లేకుండ పాటు పడుచుండిరి. మహాత్ముడు చెరసాలలోనున్నను, ఉత్సాహము ఏమాత్రము తగ్గలేదు. మొదటిదినము ఉదయమున బొంబాయి లో కొందరు వారీర్లుములు ఖద్దరచీరలను కట్టుకొని గండేవి నుండి మాధవబాగువరకు స్వదేశీపాటలను పాడుచుదిగిరి. మాటుగా కాంగ్రెసుకమిటీ యాజమాన్యముక్రింద ఒక ఖాదీప్రదర్శనోత్సవమును ప్రారంభించుచు, శ్రీవతి సగోజినీదేవిగారు కర్నాటకశ్రీలకు ఆతిథ్యముగ నుపన్యసించెను. మధ్యాహ్నము, సాయంత్రము అనేకసభలు, అనేకఉపన్యాసములు జరిగెను. ఖద్దరు వస్త్రధారణము, విదేశవస్త్ర ఒహి మ్మరణము బ్రధానవిషయము. ఎచ్చట జూచిన ఖద్దరుధరించిన ప్రజ లక్ష్మీత్యాహముతో దిరుగుచుండిరి నాయకులతో సహా కాంగ్రెసు సేవకు లనేకులు ఖద్దరును బహిరంగవెండి దిరుగుచు విక్రయించుచుండిరి. వివిధభాగములందు జరుగుచున్న ప్రచారములను సరిపాట్లు భావ్యముగా గాని మాత్రుగా ఖాదీ ప్రదర్శనము చాలసాంఘిక నుండేనని చెప్పకలేదు. అచ్చట ఇతిర స్వదేశీసామానులకుడ ప్రదర్శింపబడెను. ఖాదీవస్త్రములు రకరకములవి, చాలరవ్యముగ తయారు చేయబడినవి ప్రదర్శింపబడెను. అనేకరకముల రాటములుకూడ ప్రదర్శింపబడెను.

అఖిలకర్నాటక సంఘమువారి యాజమాన్యముక్రింద లక్ష్మీబాగుల్లో శ్రీవతి సగోజినీదేవిగారు “భారతీయుల ధర్మముల” ను గురించి ఉపన్యసించుచు ఇట్లు చెప్పిరి. “భారతీయుల తమ పాపములను బోగొట్టుకొని పాపములగుటవలన, నీవత్సమునందలి స్వాతంత్ర్యమునకు ప్రార్థించుటకును ఏమిలు 6-0 తేదీ నుడివమని గాంధీ మహాత్ముడు 1919 ఏప్రిల్ 6-వ తేదీని నుడివరి. ఆదినముపజలు ఉపవాసముచేసి, దైవపార ననుసరిపి నైతిక శారీరక ఆధ్యాత్మిక రాజకీయ స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు యత్నించ వలసినదని అతడు కోరెను. ప్రజలుఅందరు తమ మిత్రువులనువలె తత్పరులగుటకూడ దయాదాక్షిణ్యములను, అనురాగమును గలిగి యుండి ఉద్వేగ విజయమునకు యావచ్చక్రితో పాటుపడ వలసినదని మహాత్మునిసందేశము.”

యావద్భారత హరితాళపుదినము

ఏప్రిల్ 18 వ తేదీని యావత్సరి దేశమునందంతటను హరితాళమును పరుపకలేని వార్తాపత్రికలలో ప్రకటింపబడుచున్నది. ఇది యథార్థము కాదని దేశము మహాసభా సామాన్య కార్యదర్శి బొంబాయి నగరము నుండి వ్రాయుచున్నాడు. ప్రతిమాసము 18 వ తేదీ (గాంధీ దినము)ని ప్రజలందరు దైవపారధనను గలుపుటకును, త్యాగమును చేయుటకును ప్రయత్నించవలెను. ఆదినము వచ్చేరాలదేని తిలకు స్వరాజ్యనిధికి సమర్పించుకొనవలెను. ప్రతిమాసము హరితాళముకల్గు లేదు.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు

8 వ తేదీ సాయంత్రము పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు అలహాబాదు నగరములో అనేకమంది పౌరుల కుపన్యసించుచు వారి నాయకులు అందరు చెరసాలకు వెళ్లెను. అందరూ ప్రజలందరూ చేయుచుండిరి అని ప్రశ్నించిరి. ఇప్పుటి నిరంకుశ ప్రభుత్వమును ప్రాతినిధ్యపు ప్రభుత్వముగ మార్చుటకు జరుగుచున్న ప్రయత్నములనుగురించి పండితుడు దీర్ఘముగ చెప్పి “స్వరాజ్య” మను పదమున కనేక అర్థములు చేయబడుచున్నవి-అనిరి. తమకు గాఢలసిన స్వరాజ్యము అధినివేశ తాజ్యములకు న్న ప్రభుత్వము. భారతీయులకు పైనుకొనుట వత్సవసరము. అర్హులగు భారతీయుల నీ బోధనాభ్యసన పదవులకు నియమించవలెను. స్వరాజ్యము యొక్క కీలకము నైస్వయము మనస్వాధీనము చేసికొనుటయే. జాను దేశమును చూడుదు భారతీయులు సమయానికి తగినట్లు నైస్వయమును తమ స్వంతము చేసికొనజాలనియెడల, స్వరాజ్యము లభించుట దుర్లభము. స్వరాజ్యసంపాదనకు జరుపబడు పనులన్నియు న్యాయబద్ధముగాను, శాంతియుతముగానుఉండవలెను.

సూరతు

ఒక న్యాయవాది వృత్తిని వదలుట

మహాత్మునికి శిక్ష చేయబడినందున సూరతు న్యాయవాది దీననాథ-కే. ఇంగ్లీషు గారు వృత్తిని వదలివేసిరి.

గాంధీ మహాత్ముని ఆజ్ఞ

హిందీ నేర్చుకొనుడి!

[8279]	ర. అ. ప.
హిందీ తెలుగు బాలబోధిని ...	0 2 0
రాష్ట్ర భాషామంజరి ...	0 2 0
రాష్ట్ర భాషాబోధిని ...	0 2 0
హిందీకి పాఠీ పుస్తకం ...	0 2 0
హిందీకి దూర పుస్తకం ...	0 2 0
స్వచ్ఛంద ...	0 3 0

హిందీ సా. స. ప్రచార కార్యాలయము,
౧౧౩, బి. జి. స్ట్రీట్, తిరువల్లికేసి - మదరాసు.

అపూర్వ రాజకీయ గ్రంథములు

1. పుష్పాంజలి (భావగీతములు) 1 8 0
2. తిలకుమహాశయుని సంపూర్ణ ఉపన్యాసములు } 2 4 0
3. గాంధీ మహాత్ముని సంపూర్ణ జీవితము 1 8 0
4. ఆంధ్రమాత (రాజకీయనాటకము) 1 0 0
5. స్వరాజ్యపతాకము ,, 1 0 0
6. సంస్కారశిల్పి ,, 1 0 0
7. స్వరాజ్యధ్వజము ,, 0 12 0
8. స్వరాజ్యరథము ,, 0 8 0
9. గాంధీ మహాదేవయము ,, 0 8 0
10. ఆల్ ప్రభుత్వలనిష్పాదము ,, 0 10 0
11. ఆసియాఖండవిజ్ఞానరహస్యము 0 8 0
12. నిరాకరణోద్యమతత్వము(ఆంగ్లదూసు) 0 6 0

ఆంధ్రదేశమున ప్రకటింపబడు రాజకీయ గ్రంథము లన్నియు
మావద్ద దొరకును.

(3402) ఉపేంద్ర ప్రచురణాలయము,
17, నారాయణ మొదటివీధి, మదరాసు.

పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహం

రావుగారిచే రచింపబడినది

గ్రంథములు— నాటకములు

వర్మదాపురుషులీయము	0-12-0
రాధాకృష్ణనాటకము	0- 8-0
కోకిల	0-12-0
విప్రనారాయణ	0-12-0
వనవాసరాఘవము	0-12-0
విజయరాఘవము	1- 0-0
కళ్యాణరాఘవము	0- 8-0
బుద్ధబాధసుధ	1- 0-0
వృద్ధవివాహము ప్రహసనము	0- 8-0
హాస్యనల్లరి	0-12-0

(అచ్చులో నున్నవి)

సాక్షి 1 వ వాల్యూము, 2 వ వాల్యూము,
మూడవ వాల్యూము. [3513]

పూర్ణిమముద్రక— నాటకములు

వలయువారు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహరావు పంతులు
గారు, పితాపురం. అని వ్రాయవలెను.

తిలకుమలకు పూడియెన

జీవితము

చక్కమువైన యందు తెల్లవచ్చుల ప్రభుత్వ వలన 8
దినులలో మాయమై పోవును. ఈయోగము ఒకమహాత్మునిచే
శ్రేష్ఠమైన మార్గికలచే తయారు చేయబడినది. వచ్చులు
మాసిపోని ఏకైక యుద్ధధరకంటె రెండింతలు ప్రైవేటు
వాపనియ్యబడును. బుడ్డి 1-కి ధర వీ. పి. తో సహా రూ 8 లు.

శ్రీ తరములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను

(3430) The Aryan Nursery, P O Kamtau
Darbhanga.

వృత్తాంతలేఖలు

కర్నూలు వార్తలు

(స్వకీయ విశేషమునుండి)

ఏప్రిల్ 7:—సత్యాగ్రహ క్రతదివసమున (1-ర-22
తేదీన) సాయంత్రం గాంధీమైదానములో అబ్దుల్ గనిఖాన్ గారి
అధ్యక్షత క్రింద బహిరంగసభ జరిగెను. పాకిస్థాన్ కాంగ్రెసు
తీర్మానములను గురించి భిలాపత్ కమిటీ కార్యదర్శి గారు
సత్యాగ్రహ మొనరింపగలరు వుపన్యసించిరి. పాకిస్థాన్ తీర్మానములు
మహాత్ముడియే మతమునకు విరుద్ధముగయున్నవనిని వీటివిషయ
మై తమ ఆసక్తిని తెలుపుచు తీర్మానములు తేలుబడినవి.
ఆవల బంధుల సారాయణమూర్తిగారు సత్యాగ్రహమును గు
రించి తుపన్యసించుచు, సత్యము అహింసయు దీక్షగా బూన
వలెననియు, యాజాతీయవారములో శిద్ధపక్షములకే ధరిం
చుటయే నిధిగా బాంధవతనని హెచ్చించిరి.

తాలూకాబోర్డు

మార్కాపురం తాలూకాబోర్డు కే. శ్రీధర రెడ్డి యం
యల్. సి. గారును కోవెలకుంట్ల తాలూకాబోర్డుకు పాణ్యం
రామయ్యంగారును, అధ్యక్షులుగా ఎన్నికయిరి.

కురుబరపల్లె

(ఒక విశేషము)

సేలంజిల్లా హోనుమంతాలూకా కురుబరపల్లె గ్రామ
మున, 6-4-1922. రాత్రి శ్రీరామ జనన మహోత్సవము రామ
భజనతోడను, దివ్యమైన వాద్యధ్వనములతోడను, ఆపూర్వ
మైన ఆలంకారములతోడను, బాణవేడుకలతోడను, జయప్రద
ముగ జరుపబడినది.

స్వామిసేనకై ఆ నేకమంది వచ్చియుండిరి. ఆస్థానము
చాల సంతోషముతో జేయబడినది. స్వామిదగ్గరనున్న వచ్చి
న పాతికందటికిని గంధపుష్ప తాంబూలాను లాసంగి గౌరవింప
బడినది.

ఈ గ్రామమున చిన్నవైసు, గ్రామములందరు ఏకీభవించి
ఈ మహోత్సవమును జయప్రదముగ జరిపినది. కడు క్లాసు
నీయును. ఇక ముమ్మందును ఇట్లే అభివృద్ధి పఱచి శ్రీరాముల
వారి కృపాకటాక్షమునకు బాతులగుదురుగాక.

అమలాపురము వార్తలు

(ఒక విశేషము)

అమలాపురం, ఏప్రిల్ 7:— మా పురంబుననున్న
రాజ్ లు డిప్యూటీ మునసిబుకొద్దను రాజ్ లు లో నెల
కొల్పటకు ప్రభుత్వమువారి యాజ్ఞ యిచ్చినారు. వేసవికా
లపు తెలపుల యంతయు నుండి కొద్దను, ఆ గ్రామముచే తెలు
చెదరు. ఈ కొద్ద యిచ్చుకేళమునుండి తీయగానే కాకినా
డలో ప్రస్తుతమున్న ఏడిమనలు మునసిబుకొద్దగారి, సబ్ జడ్జి
కొద్దగారి వచ్చునని యిచ్చట న్యాయవాదులు తెలుచు
చున్నారు.

కాకినాడ కోటిపల్లి భూమకేట మార్గము.

ఇదివరలో అమలాపురం తాలూకా ప్రజల సౌకర్యా
రమై వైజ్ఞేష భూమకేట మార్గమును గోదావరిజిల్లా బోర్డు
వారుజేయ నుద్దేశించినారుగాని, యెందుచేతనో దానిని కద్దు
జేరి రాజపుష్కంధవర ప్రాంతమును దున్నటియై, అమలా
పురమునకు 32 మైళ్లదూరము దున్నటియై బాష్పింక నుండి,
అమలాపురమునకు యెడగ వకటియు వాలు వకటియు, రెండు
మోటారుబండ్లు నడుపుటకు కాంక్ష నుచేసి యున్నారు. స్వల్ప
కాలముననే, నీ ప్లాను, అమలులోనికి వచ్చును.

స్కూలుపైసతో పరీక్ష

ఈ పురంబున స్కూలుపైసలు విద్యార్థులకు రసాయన
కాస్త్రు పరీక్షా పుత్రంబులు రా:పోవుట జేసి, యా కాస్త్రు
మయ వారికింకను పరీక్ష కాలేదు.

ముమ్మిడినరం

(ఒక విశేషము)

ఏప్రిల్ 6:—కడవిన రాత్రి నూపురమునందొక బ్రా
హ్మణ గృహస్థునియంటి పునస్సంధాన మహోత్సవసందర్భమున
పెండ్లివారందరు అమలాపురమునుండి ఖద్దరుకస్త్రుధారులై విచ్చే
సిరి. పీటలమీద వధూవరులకు కత్తరు వస్త్రములనే బహుమాన
మిచ్చిరి. సభకు విచ్చేసినవారిలో సగముమందికి పంతుగా ఖద్దరు
నే ధరించిరి. మాపురములో జాత శ్రీల ఖద్దరును ధరించుచు
న్నారని చెప్పుట కంటయు గర్వించుచున్నాము ఇంతటినుంచి
నివాసముహోత్సవాది సభకార్యములయందు ఖద్దరును ముఖ్య
ముగా నుపయోగించుటని మీపురజనులను కోరుచున్నాము.

స్వరాజ్య పద్యములు, పాటలు.

1. మహాత్మాగాంధీ ప్రబోధపద్యములు 0-1-0
  2. మహాత్ముని దివ్యవాణి (వచనము) 0-1-0
  3. భారతమాతపలుకులు (పాట) 0-1-6
  4. స్వరాంజ్యందోళనము (వచనము) 0-1-6
  5. దేశీయపదము (చక్కనిపాట) 0-2-0
  6. ఆంధ్రపాఠశ్రవము (పద్యరత్నములు) 0-2-0
  7. పంజాబుపాట (బొబ్బిలి కథవలె) 0-2-0
  8. దేశీయ కీర్తనలు 40 (పాటలుగలవు) 0-3-0
  9. రామదండుపాట (రాధమజన) 0-3-0
  10. స్వరాజ్య ప్రబోధపద్యములు 0-3-0
  11. మహాత్మాగాంధీ జీవితము 0-3-0
  12. స్వరాజ్య భజనకీర్తనలు (60 గలవు) 0-4-0
  13. లోకమాన్య బాగ్గం తిలకు మారికధ 0-8-0
  14. స్వరాజ్యదర్పణము (కాంగ్రెసుకధ) 0-8-0
- ఇతర స్వరాజ్యగ్రంథములు మావద్ద గలవు
స్వదేశపుస్తకశాల, గవర్నరుచేట్, బెజవాడ.

త్వరపడు! జాతకరత్నము ప్రతులు తక్కువ!!

PART 1

జన్మనక్షత్రము. పుట్టితేదీ వేళమున్నగునవి లేకయేసం
వత్సర ఫలితములను క్యారెక్టరు కిడింగుతో సహా యెన్నిగంత
త్వరములకైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము అక్కరలేకయే తమం
తలు తాము వ్రాసికొనగలరు ధనము, సంతానము మున్నగు వ్యా
దభావములలో మీమీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగల
రు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీనివెల రు 2 మాత్రమే.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,
(8291) ఖింకోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

మీ రాబడి

మీ కుటుంబ సోమభవ చారిత్రం వేసవ్వుడు, మీరు
నిరాశములై దాని నభివృద్ధి చేసుకొనటకు కొన్ని మార్గము
లను కనిపెట్టి అందుచే నుభయు ననుభవించురు. ఈలాటి విష
యములలో మా సలహా మీకు ముఖ్యమైనది. తక్షణమే ఒక
అజా ప్రాంతము కంపెనీ సులభముగా పైకము సంపాదించు
మార్గములు తెలుపు పుస్తక మొకటి పంపబడును. (8835)

Prof:—P. N. DILAWARI,
Amritsar, No, 49

“స్వరాజ్య” సీరాబిల్లలకు

సోల్ ఏజెంట్ల కాలపరిమితి వరకులు

1921 నవంబరు నెల 31-వ తేదీలో ఆఖరైనది.
ఇప్పుడు ఆందరికిని పంపబడును సీరా లన్నిటిలోను అతివరస
మైనది. మిగుల శ్రేష్ఠమైనది. ధర బ్ల్యాటాక్ 6 గ్రాములు
0-14-0, 12 గ్రాములు రు 1-8-0, 36 గ్రాములు రు 4-0-0,
ఎటుపు 6 గ్రాములు రు 1-12-0, 12 గ్రాములు రు 8-4-0,
6 గ్రాములు రు 3-4-0. పోస్టు, ప్యాకింగు ఖర్చులు జేతు.

Swaraj Ink Factory,
173/3 (7) Cornwallis street, Calcutta.

కుష్టురోగనివారణి

యోగ్యతాపత్రములు

కుష్టురోగములు నివారణ కావలె అనుమానముతో వ్యా
ధి యేల కృద్ధిచరుకొనెదరు? కేసు 18 సం॥ర ముల నుంచీయు
నాన్నేహితులు కొందరు 5, 6 సం॥ర ముల నుంచీయు, కష్టము
గ్నర్వజ్ఞానములేని సుచ్చుజ, పొడలు (Coloured spots)
మొదలగువాటిచే బాధపడుచుంటిమి. వీరి “కుష్టురోగనివారణి”
నేవించి రోగవిముక్తులమై చాలనుభయుగా యున్నాము.

N. వెంకటరెడ్డి, భూస్వామి, కంటేరు కృష్ణాజిల్లా
అస్తాదేశ కుష్టురోగములను, తుదుర్బుటలో దీనినిమించి శిశ్యా
వధము లేదు. గణములేదని ఋషిపుత్రయవారికి రు 116 లు
బహుమానము “మా కుష్టురోగనివారణి” ఘనకవిని మాయ కుష్టు
రోగాంతకములు బయలుదేరుచున్నవి. ప్రాకృత. ఒకనెల
దినులకంటె అధికముగా సరిపడుచుండు ద్రవ్యము రు 6-0-0.

ది రెడ్డి లిండ్ కో, గోశాలపురం.
(8833) కొత్తపేట పోస్టు, (గోదావరిజిల్లా)

సెకండ్రావకము.

చర వ్యాధులు సావట్ లోషన్

తామర, గజ్జి చర వ్యాధులు మొదలగు వాటి కిది త్వరలో నిజమైన గుణము నిచ్చును.
ఇది సువాసనగల ద్రావకము. గుడ్డలకు మరకకాదు.

ప్రదరరిపు.

ఉత్తరములు అంగ్ల భాషలో వ్రాయవలెను.

Sapat & Co.
Kailbadevi Road, Bombay

[3404]

జాతకమార్తాండము

రెండవ భాగము

ఇది అమృతూర్తికల సద్గుణముగా నున్నది. 300 పేజీలు.
ఇందు లగ్న స్థూటము, గ్రహస్థూటము, భావస్థూటము, మధ్యల
ములు, మోడకవర్గ, అష్టకవర్గ, తాత్పర్యసహితముగా నుమారు
1000 ప్రమాణ శ్లోకములతోను, విశేషాంశములతోను ద్వాదశ
భావఫలములు మహాదశ అంతర్దశాఫలములును, ఇంకను అనేక
సంగతులతో మిక్కిలి శుభశ్రేణిని అత్యద్భుతముగా వ్రాయ
బడినది. దీనివలన అన్ని సంగతులు పూర్తిగా తెలియును.
ఈ గ్రంథము నచ్చనియెడల తిరిగి సామ్య వాపసు చేయుదుము.
ఈ 2-వ భాగమునకై యిదివరకు భరణాస్తులు పంపినవారు
తిరిగి మాకు వ్రాసినయెడల వెంటనే వి. పి. గా పంపెదము.
దీని నెల పోస్టుఖర్చులు గాక రూపు 2-0-0 లు.
అలస్సువైసమ్ ప్రతులు దొరకవు.
ఆ కెళ్ళ వెంకట శాస్త్రి.
గోపాలపురం, కొత్తపేట పోస్టు.
(గోదావరి జిల్లా)

(3512)

ప్రాచీన ప్రసిద్ధి నొందిన (219)

హిందూస్థానమును స్థాపించబడియుండు

ఆయుర్వేదబోషధాలయము

స్థాపితము 1881 సం॥

ఆతంకనిగ్రహ బోషధాలయము కోరి వ్రాయ
వాండ్రకు ఆయురారోగ్యాభివృద్ధి వర్ధిల్లు ఒక
గ్రంథమును తపాలు ఖర్చు సహా కోరకనే
ఉచితముగా పంపుచున్నాము

మాయొక్క ప్రతి ఒకటి కావలెయు ననిన

ఆతంగనిగ్రహబోషధాలయం

26 బ్రాడ్వే, మదరాసుకు వ్రాసేది.

ఎ యి లే న్ బ ర్గు

(3385)

క్రూడు ఆయిత్ ఎంజినులు

"ఎఫ్" టైపు. పరిమాణము 6-100 హెచ్. పి.

ఇప్పుడున్న పవరు ఎంజినులలో కెల్ల సులభమైనది, ధర తక్కువది.

ఎంజినులో చిక్కులేమియు నుండవు. సులభముగా నుండును.

పనిని నమ్మకముగా ఆగకుండా చేయును. ఎంజినులోని వివిధాంగములు చాల మంచివి,
ఖర్చుతక్కువ, మిక్కిలి నమ్మకమైనవి.

చాల డబ్బుపెట్టికొను పెద్దపెద్ద ఎంజినులతో సమానమైనది. డబ్బు దండుగలేదు.

10-12 హెచ్. పి.	మామూలుధర రూ 2045	ప్రత్యేకపుధర రూ 1842
20-24 "	" 2909	" 2618

"డెన్ట్లు" వర్టికల్ ఎంజినులచే నడిపించబడు పోర్టబుల్ పంపులు.

214 సైజు ఎంజిను పరిమాణము 6 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 330 గాలనులు
216 " ఎంజిను పరిమాణము 8 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 457 ³ "
218 " ఎంజిను పరిమాణము 10 హెచ్. పి. పంపు	ఒకనిమిషమునకు 622 ³ "

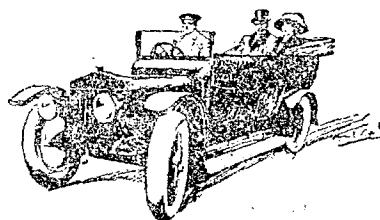
WIELE & KLEIN

Importers, Manufacturers' Representatives, Agents and General Merchants,
MOUNT ROAD, MADRAS.

Telephone 248.

Telegrams: "KLEINCO," MADRAS.

గ్యాలీన్ మోటారు పాఠశాల

ఈపాఠశాలలో విద్యార్థులు 100 రూపాయలు
కట్టిన, 2 మాసములలో మోటారు డ్రైవర్లుగా
తయారై సర్టిఫికేట్లు గెవర్నమెంటు లైసెన్సు
పొందగలరు. బస దొరకును. భోజనమునకు నెల
1-కి రూ 16 లు చొప్పున చెల్లించవలెను. (4)

GALLEY'S MOTOR INSTITUTE.

Post Box No. 1001, Kilpauk, Madras

తామర తైలము

తామర, తీట, దురద మొదలగువాటికి మరచియుండు
వేలకువేలు డబ్బాలు చిక్రయము నెల 0-6-0.
దీనిని రాచిన మంటయుండిను. చరము నలు వెక్కుదు.
అమృతాంజనం డిపో బొంబాయి, మదరాసు.

బహుమానము

వైద్య విద్య

ఆయురారోగ్యైవ్యవస్థలకు మార్గదర్శి
అన్ని భాషలలో దొరుకును.

రాజవైద్య నారాయణజీ కేశవజీ,
(8198) 27, చీవాటాబాద్, మదరాసు.

డి. గోపాలాచార్యగారి

భృగువటి

రెండురోజులలో పెగరోగములను పోగొట్టి
మర్మస్థానమునుండి వెలువడు విషజలప్రావము
శాపును దీర్చు కాలము నుండి బాధింపుచున్న
వ్యాధియందు వారముదినములు నేవించిన రోగిని
మిక్కిలి మంచిస్థితికి తెచ్చుట నిస్సంశయము.
సీసా 1-కి రూ 1-12-0.

అశోకవటి

(శ్రీలహరిత సంజీవని)
శ్రీలన బాధించుచు ఋతుకాలలను,
అస్తికముల కునుచురోగములను, గర్భాశయ
వ్రణములను దూరము చేయును. దీనినుండి ఆశ
కులు సత్సంతోషమును పొందిరి.
నెల రుద్ది 1-కి 0-14-0.

సుఖవిరేచనవటి

మలబద్ధమును పోగొట్టి శరీరమునకు తేంపును
గలిగించును. నెల రుద్ది 1-కి 0-10-0.
ప్ర్యాకింకు పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము.
క్యాటలాగు ఉచితము.